

✠
ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ
ГОРЊОКАРЛОВЧКЕ

ГРЕТИ ГАРА ГОРЊОКАРЛОВЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАРТИРИА • ГОДИНА XV • БРОЈ 33 • АПРИЛ 2016 •

СРЕТАМЪН BACKPC!

БЯЛИТЪН ГОРЪЕ
ДОКУ БУДАМЪН
III. РАЗРЕА

Свети Сава горњокарловачки

Излази са благословом Његовог
Преосвештенства Епископа
горњокарловачког г. Герасима

Издавач:

Епархија горњокарловачка
Издавачка установа
„Мартирија”

Предсједник уређивачког одбора:

Његово Преосвештенство
Епископ горњокарловачки
г. Герасим

Главни и одговорни уредник:

Архимандрит
Наум (Милковић)

Графичка припрема и дизајн:

Протопрезвитер-ставрофор
Славиша Симаковић

Чланови редакције:

Протопрезвитер-ставрофор
Славиша Симаковић
Игуман Георгије (Станковић)
Протопрезвитер Саша Умићевић
Протонамјесник Предраг Сушић
Чтец Саша Лончина
г. Синиша Таталовић

Адреса уредништва:

Епархија горњокарловачка
Издавачка установа „Мартирија”
Карловац; Славе Рашкај бр. 14

Контакт:

телефон: 00385 (0)47 642 531
факс: 00385 (0)47 642 532
e-mail: naum.m89@gmail.com

Тираж:

1.000 примјерака

Штампа се средствима Епархије
горњокарловачке. Часопис није
намијењен за продају.

Ваше донације намијењене нашем
издаваштву можете уплатити на
жиро-рачун Епархијског управног
одбора Епархије горњокарловачке:

IBAN HR57 2484 0081 1025 9512 2
Raiffeisen BANK Austria d.d.

Рукописи и фотографије се не
враћају. Текстови и прилози
објављени у часопису представљају
ставове аутора.

ISSN 1334-3467

ЧАСОПИС ЕПАРХИЈЕ
ГОРЊОКАРЛОВАЧКЕ

СВЕТИ САВА ГОРЊОКАРЛОВАЧКИ

• ИЗДАВАЧКА УСТАНОВА МАРТИРИЈА • ГОДИНА XV • БРОЈ 33 • АПРИЛ 2016 •

Епископ Герасим (Поповић)

ЕПИСКОП ГЕРАСИМ - Интервју за Српско коло

*Наш народ у Хрватској у периоду од Другог свјетског рата до
данас, страдао је можда и више него изде другде...*

.....стр. 4

јереј Драган Михајловић

ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ СВЕТЕ ТАЈНЕ СВЕШТЕНСТВА - 2. дио

*Света Тајна свештенства је једна од најважнијих Светих тајни
Цркве. Наиме, ова тајна је услов за вршење свих осталих тајни.*

.....стр. 7

Монах Мојсије Светогорац

МНОГИ СЕ ИСПОВЕДАЈУ, АЛИ МАЛО ЊИХ СЕ КАЈЕ

*Покајање значи љубав према врлинама, доброчинство, жеља,
спремност и јака склоност да се опет сјединимо са Христом...*

.....стр. 11

протојереј Саша Умићевић

БЕСЕДА НА ВЕЛИКИ ПЕТАК

*Сва немужта твар узмутила се и усколебала се и на свој начин и
својим језиком протествовала против злочина који људи извршише.*

.....стр. 16

Извор: www.eparhija-gornjokarlovacka.hr

НОВО ИЗДАЊЕ „МАРТИРИЈЕ”

*Из штампе је изашао превод књиге аутора Панајотиса Ифандиса -
Позив Божији, духовни пут, причасност Слави Божијој.*

.....стр. 17

Мирко Врањеш, студент ПБФ у Београду

АВРАМ КАО РОДОНАЧЕЛНИК ИЗАБРАНОГ НАРОДА

*Зато га је Господ и наградио свиме и склопио савез са њим,
зато јер је Авраам имао чврсту и непоколебиву веру.*

.....стр. 18

Митрополит Антоније (Паканић)

МАНАСТИР - НИЈЕ ХОБИ У ПЕНЗИЈИ

*Неопходна је дубока жеља и да, после дугог искушеништва,
човек буде сигуран да је монаштво његов позив.*

.....стр. 26

Кратка поучна прича

ОЧИ СУ ИМ СЕ ОТВОРИЛЕ!!!

.....стр. 27

www.eparhija-gornjokarlovacka.hr

АКТУЕЛНОСТИ

*Вијести преузете са интернет
презентације епархије горњокарловачке*

.....стр. 28

ЕПИСКОП ГЕРАСИМ - Интервју за Српско коло

Наш народ у Хрватској у периоду од Другог светског рата до данас, страдао је можда и више него игде другде, али ипак вера у људима се одржала и у најтежим временима...

1. Колико данас има православних вјерника у горњокарловачкој епархији. Направите поређење са периодом прије 1991.?

У последњих тридесет година, демографска слика подручја Баније, Кордуна, Лике и Крбаве, Горског Котара и осталог дела територије коју обухвата Епархија горњокарловачка, драстично је измењена. Услед ратних дешавања, велика већина православних Срба не својом вољом напустила је своја огњишта и своје уточиште су пронашли широм света. Данас, многи домови на поменутиим подручјима зјапе празни, а поготово је потресна слика видети пољопривредна земљишта којих некада чак није било ни довољно за обрађивање, како данас зарастају у коров и пропадају, само због тога јер нема ко да их обрађује. Управо из тога се види драстична разлика у стању прије тридесет година и стању данас.

О броју православних Срба на територији наше епархије тешко је с прецизношћу говорити. Оних, који су везани уз своју Цркву и учествују у

Литургијском животу има око тридесетак хиљада, што је за четири до пет пута мање него што је било пре ратних дешавања, а број се из године у годину смањује.

2. Колико Срба се вратило у своје домове и да ли данас постоји тренд повратка. Шта су њихови основни проблеми и да ли се дешава да повратници због лоше економске перспективе опет одлазе?

С повратком је завршено! Православни Срби који су се, до 2005 године, вратили својим домовима углавном су старије доби, а за повратак младих највећи проблем представља немогућност проналаска запослења и обезбеђивање егзистенције, млађи повратници који су се вратили сада одлазе у друге земље Европске уније, како би нашли запослење. Свештенство на парохијама обилази наше вернике и Епархија помаже нашем народу у складу са могућностима, међутим потребе су велике и да би се народ вратио на своја огњишта, у данашње време није довољан само кров над главом, потребна је економска сигурност. Ситуација је слична и у Србији, Црној Гори и Босни и Херцеговини тешка економска ситуација, многи одлазе у економски развијеније земље у потрази за бољим животом, често остављајући све иза себе, јер је ситуација таква да се живи од данас до сутра. Укратко, све се своди на пуко преживљавање.

Да би се људи вратили на своја прадедовска огњишта, за то су данас потребни бољи политички и економски услови.

3. Да ли су наши људи црквени, у којој мјери дјеца иду на вјеронауку, да ли имају прилику да науче ћирилицу?

Наш народ заједно са својом Црквом често је носио тешко бреме свога времена, бреме које никад и ни под којим условима није сломило веру њихових отаца. Упркос свим потешкоћама, економским и оним повратничким, верни народ не заборавља оно што га спаја и што му доноси овоземаљски мир, а то су богослужења и сабрања у храмовима. Таква сабрања уливају наду и дају охрабрење верницима да истрају у својим животним искушењима и изазовима данашњице.

Вјеронаука у школама један је од начина којим се млади нараштаји продуктивно и приближавају заједници са Богом. У скоро свим парохијама (осим градских) горњокарловачке Епархије свештеници одржавају часове веронауке у склопу редовне наставе, гдје се деца уче о вери, а тиме стичу и потребно знање за однос према људима, дакле, не само односу

људи према Богу, већ и према сваком човеку. Поред тога, у градским парохијама, (Карловцу, Ријеци и Пули) организују се часови веронауке и друга предавања на теме из живота цркве, за одрасле, а и за децу. Што се тиче Српског језика и ћириличног писма, у местима где је настањено већински српско становништво у школама постоји предмет Српски језик у склопу којег ђаци уче ћирилицу и упознају се са књижевношћу нашег народа.

4. Дали Срби, умјестима у којој чине већину могу слободно да прослављају празнике и светковине. Могу ли се обиљежити српска стратишта?

Великих проблема наш народ и Црква имају по том питању. У неколико наврата уништена је спомен плоча на мјесту логора из Другог светског рата у ували Слана на острву Пагу, такођер сусрећемо се са сталним протестима и негодовањима приликом обележавања дана сећања на Јадовно где је извршен незапамћен терор над свештенством и верним народом овог краја, а ту је и одлука градског већа града Глине о забрани одржавања парастоса настрадалим Србима у Другом светском рату.

Све то довољно говори о могућности обележавања стратишта српског народа на овом подручју, али као и у све, тако и по том питању полажемо наду да ће ствари кренути на боље и да ће наш народ заједно са Црквом својом моћи достојанствено и у миру помолити се за душе страдалних претходника и предака.

5. Како се на Србе у Хрватској одражава тренутни затегнут однос Загребa и Београда?

Лоши односи између две државе не доприносе суживоту и грађењу мостова између два народа на овим просторима. У односима две државе, акценат се ставља на оне ствари које продубљују јаз између људи, држава а и самих политичара. Стичем утисак да, када недостаје добрих вести које се тичу побољшања квалитете живота и економског стандарда, политичари са обестране границе иступају са националистичком, дискриминаторском, а неретко и са ратно-хушкачком реториком. Ни са једне стране тога не мањка, кадкада то с једне стране бива чешће и више с друге мање и обрнуто, а људима је само једно потребно; посао, бољи животни стандарди, економска и свака друга сигурност. Првенствено је потребно осигурати достојанствен живот без дискриминације, јер ситуација је таква да људи беже од политике, и упркос тешкој реторици својих политичких вођа, сами покушавају изградити квалитетнији живот за себе и своје породице услед тешке економске кризе, ослањајући се на свога комшију био он србин или хрват, што је за сваку похвалу. Многе повратничке породице у Хрватској, а и оне које би се вратиле на своја огњишта имају проблем са повратом имовине, конкретног станова и домова који су одузети и додељени другим људима на кориштење, а неповољним односима између две државе то ће се тешко померити са мртве тачке.

6. Какав је однос са римокатоличком црквом и да ли у овом времену има покрштавања?

Ми смо се увек понашали у складу са Јеванђелским учењем и традицијом, трудећи се да очувамо свој, на првом месту верски, а потом и национални идентитет, поштујући и дајући прилику и признајући право свакоме да исто то негује у својој породици и своје друшву. Сви ми људи смо на то позвани, а првенствено ми хришћани, томе нас учи наш Спаситељ да љубимо једни друге, чак и своје непријатеље. Човек, који живи са својом међом и агресивношћу према другима и средини која га окружује, живи у аду. Мржња, недостатак љубави, константна увређеност и сталне претензије према ближњем своје, јесте стање пакла.

Православна Црква заједно са својим народом претрпела је многа страдања током двадесетог века на овим просторима, стога се трудимо да те ствари не заборавимо и да будемо свесни недаћа које смо претрпели, а истовремено не одричемо да су и други страдали и желимо да наш даљи живот и суживот са другима градимо у мири и добрим односима, јер упућени смо једни на друге.

Сваки човек, свако људско биће, Богом је створен слободан има слободу избор и сам може одлучити шта жели и шта му је на корист. Заједно са свештенством наше Епархије, на богослужењима и у разговору са људима истичемо важност активног Литургијског живота, значаја крштења и одгоја деце у православном духу и у заједници са Црквом, да би очували свој верски и национални идентитет и оставили здрав дух онима који ће живети на овим просторима након нас.

7. Да ли је имовина и културна баштина СПЦ вашој Епархији заштићена?

Доста је урађено од стране Министарства културе Републике Хрватске на пољу заштите културне баштине Епархије горњокарловачке. Поједини храмови стављени су под заштиту министарства и њихова обнова се одвија у складу са могућностима, с обзиром да изискује средства која ми сами нисмо у могућности обезбедити. Ипак, доста храмова и црквених објеката и даље пропада, а највећи проблем представљају нерешени захтеви за поврат имовине Српске православне Цркве, која је у време комунистичке владавине насилно одузета и до дана данашњег није враћена Цркви. Нажалост, неки од тих објеката су и оштећени или уништени и статусом кво само све дубље и дубље одлазе у пропаст и трпе све већу штету. И поред упућених дописа највишим инстанцама власти у Републици Хрватској не назире се значајнији повратак по питању решавања поврата имовине Српској православној Цркви.

8. Да ли организација која себе назива НВО Хрватска православна црква угрожава СПЦ?

Говораница и покушај реинкарнације нечега што је довело до покрштавања огромног броја

верника у периоду Другог светског рата жели да се пробуди и данас. Режим које тада владао извршио је геноцид над свим нехрватским становништвом у Независној држави Хрватској, а коначна дестинација тзв. Хрватске православне Цркве је била да затре било какав спомен и опипљиви траг постојања православних Срба на овим просторима. Увек смо улагали напоре и улагаћемо с Божјом помоћу и даље напоре у борби против погубних деловања и чинимо све што је у нашој моћи да верни народ не страда и да се уз своју Цркву осећа сигурно и заштићено од било какве погубне реторике, страдања и прогона.

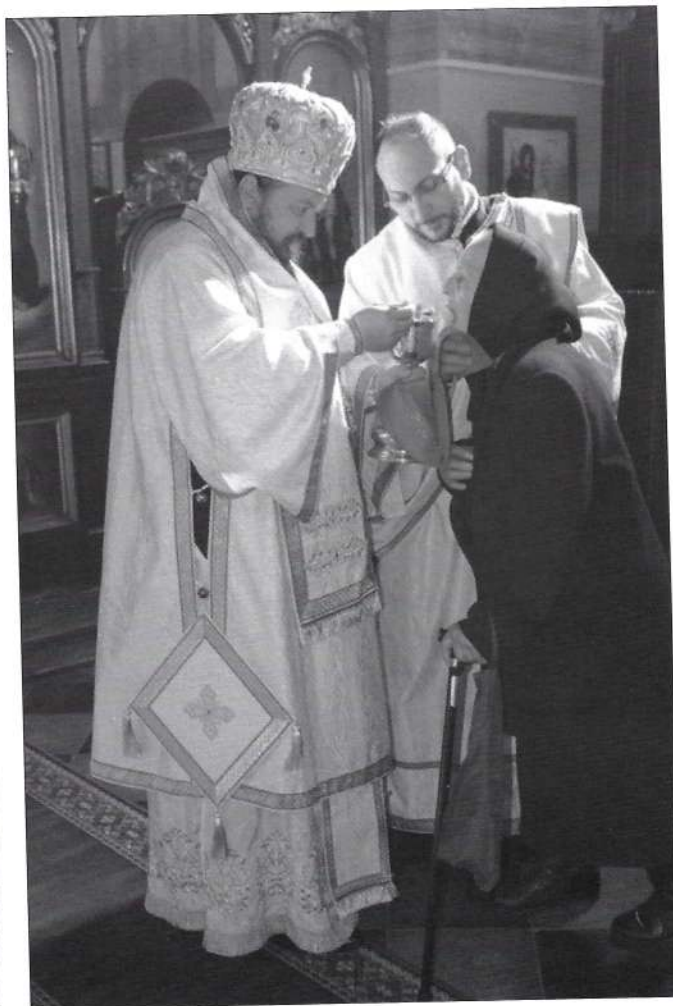
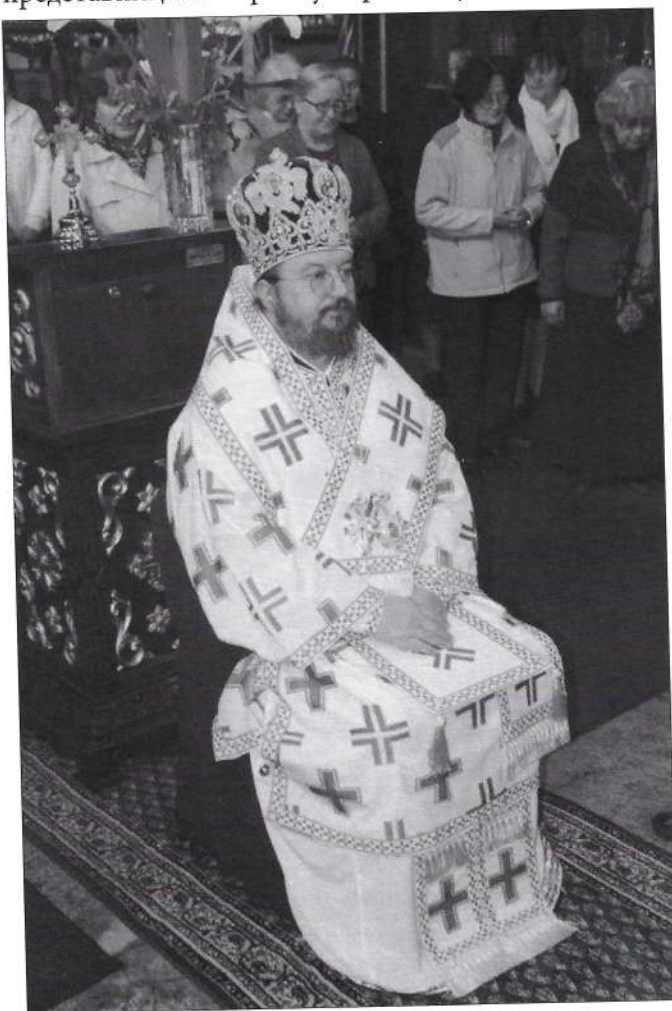
9. Да ли сте и у којој мјери задовољни подршком из Београда и да ли имате неки предлог како тај однос може да се унаприједи?

Што се тиче подршке, она не изостаје и доста тога је урађено уз помоћ институција из Републике Србије, првенствено Управе за сарадњу с Црквама и верским заједницама у Влади Србије, која се између осталог бави и сарадњом са Црквом у региону, а такођер у сталном смо разговору и сарадњи са осталим институцијама и организацијама које несебично помажу повратнике на своја огњишта, достављајући им оно најпотребније за живот. Оно на чему би требало порадити свакако јесте боља координација званичних институција са представницима Срба у Хрватској и конкретни

помаци у обезбеђивању економског бољитка за наш народ овде, јер једино уз помоћ матичне државе наш народ може опстати и сачувати оно што је у наслеђе добио, а то је огромна култура и културна баштина и оно што је најбитније, имовина које се не смемо никада одрећи.

10. Овај интервју биће објављен усред Васкршњег поста. Колико су наши људи у времену поремећеног система вриједности и трке за новцем уопште окренути вјери?

Наш народ у Хрватској у периоду од Другог светског рата до данас, страдао је можда и више него игде другде, али ипак вера у људима се одржала и у најтежим временима борбе против Цркве и Христовог учења. Исто тако и у ово време глобалне кризе, ма колико она била заступљена у свим сферама друштва наши верници знају да утеху, помоћ и сигурност могу увек и у свим условима пронаћи уз своју Цркву, јер је све на овом свету пролазно осим вере у Бога. То најбоље потврђују речи Светог владике Николаја: „Заиста, свет је овај бедан и жалостан по својој хитрој пролазности, и ко се за њега ухвати као за нешто битно само по себи, мораће пасти и зајаукати од бола и стида. Но свет је овај богата ризница поуке у причама, и ко буде тако схватио свет и у том смислу користио се светом, неће ни пасти ни посрамити се.”

ИСТОРИЈСКИ РАЗВОЈ СВЕТЕ ТАЈНЕ СВЕШТЕНСТВА - 2. дио

Света Тајна свештенства је једна од најважнијих Светих тајни Цркве. Наиме, ова тајна је услов за вршење свих осталих тајни.

5. Смисао Свете тајне свештенства

У претходном поглављу смо изнели историјски развој Свете тајне свештенства, као и изглед данашњег обреда који можемо наћи у Архијерејском чиновнику. Међутим, бесмислено је Свете тајне Цркве сагледавати само као обреде, јер се тиме од њих отима оно најважније, а то је њихов смисао. Зато ћемо се у овом поглављу посветити истраживању и анализирању смисла Свете тајне свештенства, јер би у супротном дошло до деградације ове Тајне на сам ритуал.

Црква је од најранијих времена установљена као заједница Бога и човека. Ово је у великој вези са самом хришћанском антропологијом. Наиме, када Бог ствара човека, он га ствара од већ постојеће материје, да би тиме показао да је човек заправо круна целокупне творевине, јер у себи сажима сву творевину. Овде Бог ствара човјека као посредника, као свештеника, који има за циљ да цијелу творевину принесе Творцу на заједницу.¹ Тако се и родила библијска идеја царског свештенства. У Новом Завету ова идеја налази се у Првој Петровој посланици. Петар пише: „И ви сами као живо камење зидајте се у дом духовни, свештенство свето, да бисте приносили жртве духовне, благопријатне Богу, кроз Исуса Христа. Јер стоји у Писму: *Ево, полажем у Сиону Камен краеуаони, изабарани, драгоцени; и ко у њега верује, неће се постидјети. Вама је, дакле, који верујете част; а онима који се противе, камен који одбацише зидари он постаде глава од угла, и би камен спотицања и Стена саблазни; који се спотичу о њега противећи се речи, на што су и определијени. А ви сте род изабрани, царско свештенство, народ свети, народ задобијен, да објавите Онога који га дозива из таме на чудесну свјетлост своју; који некад не бијасте помиловани а сада сте народ Божији; који не бијасте помиловани, а сада сте помиловани.*“ (1. Пет. 2, 5 – 10.).“

Ову идеју је највероватније Петар преузео из неког јудејског текста, јер се још у Старом Завету јавила идеја да су Јевреји изабрани народ Божији,² али из његових ријечи се може закључити и да су хришћени преузели наклоност Божју коју је пре тога поседовао Израил.³ И Јован у Откривењу износи сличну идеју: „И учини нас царевима и свештеницима Богу и Оцу својему (Отк. 1, 6.).“

Следујући овој библијској идеји, долази до закључка да су сви чланови Цркве народ Божији. У Старом Завету су то били Јевреји, али су њихову улогу сада преузели хришћани као нови народ Божији. Наиме, ту је дошло до испуњења пророштва Осијиног: „Назваћу народом својим народ који није мој, и немилу милом (Ос. 9, 23.).“ На ово пророштво се ослања и апостол Павле у посланици Римљанима када говори о хришћанима као новом народу Божијем. Црква је народ Божији и сваки њен припадник припада народу Божијем. „Припадати народу Божијем значи имати највеће звање на земљи, пошто нема ничега узвишенијег него припадати народу који је сам Бог изабрао у Христу и поставио га да Му служи.“⁴ Хришћанство је због тога, према мишљењу Афанасјева, узвишеније од старозаветног народа Божијег. Наиме, у Старом Завету Бог је изабрао Израил као свој народ. При овом чину он бира семе Аврамово. У том избору налазимо националну припадност. Самим тим он је „несавршен“, јер је подложен етничким законима. Христовом жртвом долази до измене на том плану. „Етички принцип, по коме је некада био изабран стари Израил, замењон је принципом припадности Цркви, у којој је етнички принцип превазиђен.“⁵ Апостол Павле пише: „Нема ту Јеврејина ни Грка, нема роба ни господара, нема мушког рода ни женског; јер сте ви сви једно у Христу Исусу.“ (Гал. 3, 28.). Идеју једнакости свих верних у Цркви, подржао је и Афанасјев. Сљедујући њој, он долази до закључка: „Свако ко је у Цркви јесте лаик, а сви заједно су народ Божији, и свако је призван да, као свештеник Богу, Њему приноси духовне жртве кроз Исуса Христа.“⁶

Идеја о народу Божијем је постојала још у Старом Завету, али није била потпуна, није била могућа њена реализација. У јудејству су свештеници бирали из само једног племена, тако да није свако могао постати свештеник. Према њиховом схватању, била је јасна граница између свештенства и народа. Њихов клир је био чврсто везан са храм. Са нестанком храма, нестаје и јеврејско свештенство, што је још један доказ. Народу је било строго забрањено да улази у храм, смели су само да уђу у предворје. Иако је Бог Израил назвао народом својим, види се да то никад није заживело. „Царско свештенство целог Израиља у Старом Завету остало је само обећање.“⁷

4 Николај Афанасјев, *Служење мирјана (лаика) у Цркви*, Вршац 2003. стр. 8.

5 Николај Афанасјев, *Црква Духа Светог*, Вршац 2003. године, стр. 33.

6 Н. Афанасјев, *Црква Светог Духа*, стр. 34.

7 Н. Афанасјев, *Служење лаика у Цркви*, стр. 9.

1 Јован Романидис, *Прародитељски грех*, Нови Сад 2001., 157.

2 Dugandžić I., *Biblijska teologija Novoga Zavjeta*, Zagreb 2004., str. 167.

3 Емилијан Чарнић, *Саборне посланице*, Београд 1983., стр. 33.

Јевреји свесни обећања Божијег су се неријетко бунили против свештенства. Приликом лутања кроз пустињу, народ се побунио против Мојсија (4. Мој. 16, 1-35). Господ им је обећао да „сви припадају народу Божијем, нико не може себе поставити изнад народа Божијег, јер су сви свети и сви су свештеници.“⁸ Упркос томе, Бог их кажњава, али обећање остаје непромењено и испуњава се у Цркви.⁹ Христовом смрћу и Васкрсењем долази до рушења границе која је вековима стајала између свештенства и народа. Приликом Његовог страдања уклања се и физичка граница између светиње и светиње над светињама. Наиме, Матеј пише: „Завеса храма раздре се на двоје, од горњег краја до доњег.“ (Мт. 27, 51.). Цијепањем завесе Господ нам отвара врата свештенства.

Из ових речи можемо јасно закључити да је човек створен за свештеничку службу, али ову идеју не смемо поистовети са црквеним свештенством, које има благодатни дар да приноси Евхаристију. „Свештенство је Тајна у којој Дух Свети кроз молитву и полагање руку од стране Епископа за време свете Литургије даје правилно изабраноме лицу благодат за вршење Светих Тајни и руковођење стада Христовог у вери и побожности.“¹⁰ Дакле јасно је да је главни смисао свештенства заправо свештенодејствовање.

Из претходно реченог можемо лако закључити да је служење Евхаристије заправо главни смисао свештенства. Врхунац Божијег Откривења ми доживљавамо на Евхаристији када Христос долази поново међу нас и сједињује се са нама у богочовечанском телу Цркве. Овај централни догађај у животу сваког хришћанина, има веома важну улогу у изградњи православног учења Цркве. Христос кроз цели текст Јеванђеља позива људе на заједничарење у Царству Небеском. У Јудејству, као и код осталих источних народа, владало је веровање да ако смо са неким у заједници, да морамо са њиме заједно обедовати. Овакво схватање трпезе имамо и код Христа, оснивача Тајне Евхаристије. Данас се ми преко у Евхаристије сједињујемо са Христом, Извором живота. У њој нам се Бог открива и упознаје нас са својим особинама. Да бисмо спознали Творца, ми морамо пре свега да имамо љубав према Њему. Основни принцип упознавања неке ствари или бића је љубав према њему и жеља за његовом спознајом. У спознаји ствари човек увек креће од својих сопствених моћи, односно разума. Да би је човек потпуно идентификовао увек мора да крене од њених својстава, на основу којих ће основним принципима логике описати жељену ствар. Проблем се јавља када човек на овај начин покуша да спозна Бога. На Њему је немогуће применити категорије времена и простора, јер је Он њихов Творца а када бисмо га ограничили творевином одмах

бисмо га и поистоветили са њом. Једини начин за спознају Бога је откривење, које данас има врхунац у Евхаристији, икони есхатона. „У светим даровима ми препознајемо Свето Тело и Крв Христову, жртву коју је Христос принео „ради свих и за све“, а у Причешћу је примамо са вером, надом и љубављу у јединству са Христом, са Његовим животом, Његовим Царством...“¹¹ Тиме ми упознајемо нашег Творца, односно изучавамо Његово биће захваљујући чему доносимо учење Цркве. Ова спознаја Бога је немогућа без присуства љубави, јединог истинског покретача сваког знања. Да би дошло до Откривења потребни су вера и љубав, као и субјекат и објекат. „У њему су присутни са, једне стране, Бог који се открива и са друге стране, човек који прима и верује у Божије Откривење.“¹² У Тајни евхаристије имамо присутне све чиниоце потребне за Откривење, полазну тачку сваког богословствовања. Наиме, у њој учествује сам Бог који има иницијативу и жељу да се открије човеку и верни народ који има неузмерну жељу и љубав да спозна Сведржитеља неба и земље.

У Евхаристији човијек задобија Царство Божије, чија је она и икона. На њој се дешава благодатно сједињење вечног Творца са пролазним људима који су ништа, односно дубоко испод тога ништа. Тада ми примамо обожење и дарове, који нам омогућа-

8 Исто.

9 Погледај: Н. Афанасјев, Црква Светог Духа, стр. 35.

10 Јустин Поповић, Догматика Православне Цркве, Београд 1978., 574.

11 Александар Шмеман, Евхаристија, Хиландар 2002. године, стр. 181.

12 Здравко Пено, наведено дело, стр. 28.

вају свако богословствовање. Захваљујући тим благодатним даровима ми стичемо услове за упознавање Бога и описивање Његових особина. На свакој Евхаристији Царство Божије долази и ми постајемо његови житељи, због тога Литургија не спада у дневни круг богослужења, него у седмични, јер на свакој Литургији време престаје да тече и наступа вечност. Христос који невидљиво долази, сваке Литургије, међу верни народ се усељава и у сваког појединца кроз Причешће. Тада долази до Његовог откривења свим члановима Цркве. Евхаристија је утеловљење многих у Једном Месији, а самим тим и представља и остварење есхатолошке заједнице.¹³

Сама Литургија је икона Царства Божијег. За разлику од римокатолика који на њу гледају искључиво као на историјски догађај и као на успомену страдања Христовог, православни је доживљавају као есхатолошку реалност. Устројство Литургије и радњом је слично Христовом суду. На њу долази Епископ, икона Христова, окружен свештеницима и ђаконима, који симболишу апостоле и анђеле. Она као икона будућег века је центарални догађај у животу Цркве. На њој се пројављује јединство догматике и литургије. Њихова повезаност се најпре огледа у задобијању откривења, захваљујући коме ће се касније утврђивати богословље. На Евхаристији нам литургија истините догмате Цркве преноси народу, који и сам прима благодат и Откривење које му омогућава не само њихово правилно разумевање, него и живот по њима. Центар хришћанског живота је живот по Христовом јеванђељу, а то нам се управо омогућује на овом кључном догађају, јер ми тада постајемо једно тело и безгранични Христос се усељава у нас ограничене људе и даје нам снагу и моћ да истрајемо на путу обожења, једином путу који води у живот вечни. О овоме нам говори скоро сва ранохришћанска литература. „Рана Црква је знала да нико у читавој творевини није достојан по својим духовним подвизима и својим достојанством да се причести Телом и Крвљу Христовом, услед чега се припрема није састојала у преиспитивању и анализи сопствене припремљености или неприпремљености, него у одговору љубави на љубав.“¹⁴ Ми да бисмо спознали Бога и поверовали у Њега морамо да имамо љубави према Њему. Само љубав нас може исправно руководити на путу обожења, који је главни циљ живота сваког хришћанина. Њиме нам је могуће ходити исправно само у Евхаристији, где непрестано добијамо Откривење и благодат да одолимо свим искушењима. „Установљена Христом на Тајној вечери, Црква доживљава актуализацију на дан Педесетнице, када су ученици Христови савршили прву Евхаристију.“¹⁵ Црква почиње да живи са првом Евхаристијом. Тада ученици „бејаху

сви заједно једнодушно“ (Дап. 2, 1.). Својим евхаристијским јединством они се напајају Духом, тиме почиње и живот Цркве. Црква је тело чија је глава Христос, а верни су удови. „Зидање крштених у једно Тело обавља се на Евхаристији. Зато је Евхаристија, како учи Дионисије Ареопагит, тајна сабрања, а сабрање народа Божијег у Христу јесте Црква.“¹⁶ Она представља сабирање народа у заједницу са Богом, али та заједница је прожета служењем. Наиме, сви чланови Цркве имају свештеничку службу која подразумева служење Богу оним даровима које су добили од Светог Духа. Служење у Цркви је немогуће без сабрања, као што је и сабрање немогуће без служења. Дакле, нема Цркве без сабрања и служења, које се пројављује у Евхаристији. Афанасјев напомиње да постоји само једна Евхаристија. Као потврду овога, он наводи пример светог Игњатија Богоносца који у својим посланицама инсистира на једној Евхаристији. „Помесна Црква је јединствена, пошто је у њој један жртвеник, односно једно евхаристијско сабрање, а то сабрање је једно зато што је један Хлеб и једна Чаша.“¹⁷ Поред тога, Евхаристија је једна зато што је Христос један.

У првом веку хришћанства се дешавала да у једном граду има више сабрања. Што је донекле и „рушило“ јединство Цркве, те због тога Игњатије тежи успостављању јединства у виду Епископата. Овај проблем није био присутан само у Антиохији, него и у другим помесним Црквама. Наиме, у то вријеме је било много јеретичких сабрања, на којима су се окупљали само поједини чланови Цркве.¹⁸ Овакви скупови су били гностичког карактера. Људи који су учествовали на њима нису имали све дарове Духа, као што су мислили, те се на њима није могла пројавити пуноћа Цркве. Због тога је било неопходно увести јединство сабрања, јер се само у „евхаристијском сабрању на видљиви начин пројављује сва невидљива пуноћа Цркве.“¹⁹

Чланови Цркве су призвани Богом ради учешћа у сабрање народа Божијег и ради служења Њему.²⁰ У Старом Завету је Израил своју припадност Богу изражавао доласком у храм на Сион, где су приносили жртве, док у Цркви вијерни своју припадност Богу пројављују у телу Христовом, односно Евхаристији. Поред тога, Афанасјев истиче да „евхаристијско сабрање јесте сабрање свију на једно место ради једнога истог.“²¹ Народ Божији Богом се сабира у телу Христовом, односно сабира се у Цркви. Евхаристијско сабрање је есхатолошког карактера. „Последњи дан“ је почео, Црква га живи, али се његов завршетак десити у будућем еону (времену).²² Евхаристија је кључни догађај у животу Цркве јер у њој се изражава њена пуноћа. Наиме, ми се тада

16 Исто.

17 Наведено дијело стр. 34.

18 Погледи: Наведено дијело стр. 35.

19 Н. Афанасјев, Студије и чланци, Свете тајне и свештенодејства, стр. 8.

20 Н. Афанасјев, Трпеза Господња, стр. 29.

21 Наведено дијело, стр. 46.

22 Наведено дијело, стр. 47.

13 Погледај Јован Зизијулас, Еклисиолошке теме, Нови Сад 2001. године, стр. 36.

14 Александар Шмеман, Евхаристија, Хиландар 2002. године, стр. 187.

15 Николај Афанасјев, Трпеза Господња, Цетиње 2001. године, стр. 28.

сједињујемо са Христом, тада изражавамо наше јединство у Христу. Такође, ми у њој доживљавамо у пуноћу откривења Божијег.

6. Света тајна свештенства у Римокатоличкој Цркви

Свештенство у Римокатоличкој цркви никада није доживљавано као на Истоку. Наиме, на Западу се током историје изгубио осећај, а са њим и смисао, многих Светих Тајни. Нешто слично се десило и са Светом Тајном свештенства, која је сведена само на форму, јер је један од важних чинова, ђаконски, постао само прелазни чин попут ипођакона и чтеца.

Вероватно да је до тога дошло услед схоластичког и рационалистичког тумачења целокупног богословља, па и богослужења. У претходном поглављу смо говорили о смислу Свете Тајне свештенства у православном свету, као и о смислу који она добија у Евхаристији. На Западу је Евхаристија изгубила свој смисао и нема есхатолошки карактер, попут оног који има православљу. Наиме, она није слика будућих догађаја, него је сведена само на историјски моменат. Миса заправо представља само сећање на Тајну вечеру и врши се само да се не заборави тај историјски догађај.

Из сличних разлога је дошло до губљења појединих чинова у Римокатоличкој цркви. Самим тим је и улога свештенства прилично обесмисљена.

7. Закључак

Света Тајна свештенства је једна од најважнијих Светих тајни Цркве. Наиме, ова тајна је услов за вршење свих осталих тајни. да ова тајна не постоји од најдавијих времена у нашој Цркви, данас Цркве не би било. Због тога су апостоли и заповедили да после смрти од једних епископа рукополажу се други епископи. Тако се одржава апостолско прејемство и

благодат која је била изливена на апостоле приликом силаска Светог Духа, са генерације на генерацију.²³ Самим тим се одржава и континуитет Цркве у историји све до њеног краја.

Као што смо видели у претходном тексту Света Тајна свештенства се током историје мењала. Наиме, нама данас нису познати обреди ове Свете тајне из старине, али анализом сведочанстава из древности можемо закључити да се она и није битно разликовала од данашњег обреда. Наиме, библијска и ранохришћанска сведочанства нам не дају исцрпне описе самог чина ове Свете Тајне. Вероватно сами писци су сматрали да није неопходно да се описује сам обред и да је довољно нагласити да су се руке полагале на главу изабраних и да су се молили за Дарове Духа Светог. Стога, данас немамо исцрпна сведочанства о начину вршења ове Свете тајне, али упркос томе у тим сведочанствима видимо да се она састојала из три дела:

- Први моменат је увек био избор лица;
- Други је молитва Цркве да Бог пошаље благодатне дарове на изабраног и полагала је руке на њега.
- Трећи моменат је сведочење Цркве да је Бог послао дарове на рукоположеног.

Ова три момента су се у обреду ове Свете тајне одржала све до данас и можемо их јасно видети приликом хиротоније. Дакле, данас то изгледа овако: привођење изабраног лица епископу, полагање руку и молитва за силазак благодати на оног који се рукополаже, потврда Цркве да је благодат сишла на изабраника кроз радосни поклик Аксиос!

²³ Андрија Муравјов, О служби Божијој, Београд 1993., 134.

МНОГИ СЕ ИСПОВЕДАЈУ, АЛИ МАЛО ЊИХ СЕ КАЈЕ

Покајање значи љубав према врлинама, доброчинство, жеља, спремност и јака склоност да се опет сјединимо са Христом кроз благодат Духа Светога.

Исповест је једна од Светих Тајни наше Цркве. То није формална, уобичајена радња („да бисмо били на сигурној страни“, или „да бисмо се припремили за долазећи празник“), није насилни и неприпремљен акт, то није изолована дужност и обавеза, потреба за психолошким растерећењем. Исповест увек треба да буде пропраћена покајањем. Један Светогорски старац каже:

„Многи се исповедају, али мало њих се каје!“ (старац Емилијан из манастира Симонопетра, Света Гора).

Покајање је процес који започиње дубоко у нама, процес кајања и туге јер смо се удаљили од Бога. Искрено покајање нема везе са несносним болом, претераном тугом и немилосрдним осећајем кривице.

То није искрено покајање, већ скривени егоизам, осећај да се наше „ја“ гази, љутња на нас саме, љутња која изискује освету јер смо понижени, оскрамоћени, а срамота и понижење се данас ретко могу толерисати.

Покајање значи промена нашег размишљања, нашег карактера, обнављање морала и одбацивање греха.

Покајање значи љубав према врлинама, доброчинство, жеља, спремност и јака склоност да се опет сјединимо са Христом кроз благодат Духа Светога.

Покајање почиње у дубини срца и неизоставно кулминира у Божанској, Светој Тајни Исповести.

Током Исповести, особа се искрено каје и понизно исповеда своје грехе пред духовником, као пред самим Господом. Ни један научник, ни један психијатар или психоаналитичар, психолог, социолог, филозоф или теолог не могу заменити исповедника.

Ни једна Икона, чак ни она најчудотворнија, не може дати оно што исповест даје: опраштање грехова. Исповедник узима особу која се исповеда под своју заштиту; он ту особу усиновљује, чини све напоре да се та особа поново духовно роди. Зато се исповедник назива „духовним оцем“.

Обично је духовно очинство доживотно, свето и моћно – чак и више него било која породична веза. Духовно рађање је један болан процес. Исповедник мора да прати душу исповећеног чеда са страхом Божијим (као онај ко је за ту душу одговоран пред Богом), са разумевањем, понизно и у љубави, и да особу руководи неприметно увек узлазним путем Хришћанског живота.

Онај ко исповеда добио је посебан благослов од свог Епископа за ову Свету Тајну. Међутим дар „да свеже и развеже“ грехе исповедник је добио још када је рукоположен у свештеника, када је тим рукоположењем постао наследник Апостола. Дакле, важ-

ност тог сукцесивног канонског наслеђа од Апостола преко Епископа до свештеника од централног је и највећег значаја. Као и све остале Свете Тајне у нашој Цркви, Света Тајна Исповести обавља се не свештениковом вештином, не његовим знањем, писменошћу, elokвентношћу, енергијом, мудрошћу – не чак ни његовим врлинама и светошћу – већ кроз канонску важност његовог свештеничког позива и кроз благодат Духа Светога.

Могући грехови свештеника не ометају Божанску милост током ове Свете Тајне. Јадни ми ако смо били у недоумици (због недостојности свештеника) да ли хлеб и вино заиста постају пречасно Тело и Крв Христова током Свете Литургије! То наравно не значи да свештеник не треба да брине о својој сопственој „чистоћи“ душе.

Дакле, не постоји „добар“ или „лош“ исповедник. Сваки исповедник даје исти опроштај. Међутим, ми имамо право да бирамо духовника и наравно да се обратимо оном уз кога се заиста осећамо опуштено, духовно сигурни. Али стално мењање исповедника није врло трезвена одлука. Ова тенденција не открива духовну зрелост. Исповедник не би требало да се непотребно узрујава или да ствара проблем ако се деси да његово духовно дете оде од њега.

То само може да значи да је духовно чедо било превише сентиментално везано за свог духовног оца, а не за Христа и Цркву Његову. Духовни отац може одлазак духовног чеда да разуме као увреду, може помислити да не постоји нико бољи од њега, или може мислити да духовно чедо припада искључиво само њему, да он може да доминира над њим. Неки духовни оци се понашају тако насилно сматрајући да је оној други тј. њихово духовно чедо у подређеном положају.

Напоменули смо да је исповедник духовни отац, и да то духовно очинство и духовно рађање подразумева тежак и напоран рад.

Дакле, природно је да духовник осећа бол ако његово духовно чедо одступи од њега. Међутим, боље је да уместо тих болних осећаја духовник настави да се моли за своје духовно чедо и његово заједништво са Црквом. Он мора да ради за то дете, а не против њега.

Посао исповедника није да површно чује грехе и да прочита разрешну молитву. Исповест није ограничена на сат времена разговора или мање. Као добар отац, исповедник стално брине за своје духовно чедо, а оно га пажљиво слуша и поштује. Добар исповедник саветује на одговарајући начин, он истиче таленте свог духовног чеда и не ставља непотребан терет на његова плећа, даје епитимију

са благошћу, само када мора, теши га кад је деморализован, потиштен, озлојађен, исцрпљен, он никада не обесхрабрује већ лечи и стално помаже у искорењавању страсти, а стицању врлина обликујући поверену му душу да буде налик Христовој.

Овај однос духовног оца и детета је однос на коме стално треба радити. На крају, однос постаје испуњен осећањима удобности, поверења, поштовања, ускићења и светости. Када се исповеда, духовно чедо отвара своје срце духовном оцу, открива најдубље, најскривеније тајне, своје најинтимније жеље и дела, чак и она која ни самом себи не би признао, које не би рекао ни најближем пријатељу. Из ових разлога, исповедник мора имати апсолутно поштовање за указано му поверење.

Ово поверење се гради временом, али и чињеницом да је исповедник строго везан (до саме смрти) од стране божанске и Свете Канонске Цркве, да исповеђене му грехове не сме никоме открити.

За исповест постоје општа упуства, али духовно вођство које свака душа захтева је потпуно индивидуална ствар. Свака особа је без преседана, са посебном психосинтезом, другачијег карактера, различитих потенцијала и могућности, ограничења, тенденција, толеранције, знања, потреба. Уз благодат Божију и Божије просветљење исповедник мора да распозна све ове карактеристике како би могао да помогне особи да се она исповеди на најбољи могући начин. С времена на време биће потребна благостост док ће у неким приликама исповедник морати да буде и строг.

Иста ствар се не може применити на свакој особи. Исповедник не треба да буде строг како би људи говорили да је он такав. Исто тако он не би требало да буде увек претерано попустљив, како би био радо биран духовни отац многима. Оно што се од њега тражи јесте страх Божији, разборитост, поштење, понизност, расуђивање, разумевање и молитва.

Епитимија није увек потребна. Она није намењена да казни. Епитимија је едукативна по природи. Епитимија није дата да би се смањила увреда нанета Богу, нити да би смо мање грешни изашли пред лице Божанске правде. То је потпуно јеретичко учење. Епитимија се обично спроводи код лажног покајања са намером да пробуди свест о величини нечијег греха. Према Православном учењу грех није толико преступ закона као што је недостатак љубави према Богу.

„Имај љубави, па чини шта год желиш,“ имао је обичај да каже Блажени Августин.

Закон се спроводи у циљу завршетка покајања, због чега отац Атанасије са Метеора зна да каже:

„Као што исповедник нема права да изрекне јавно нечије грехе, тако ни особа над којом се спроводи одређени канон не сме да јавно говори о томе. Исповедник је посредник између онога ко се исповеда и Бога. Током исповести он се према човеку не односи као психолог или научник. Он се односи као свештеник, као искусни лекар, као брижан отац. Када слуша грехе он у истом моменту моли Бога да

му да просветљење, како би исправно посаветовао оног ко се исповеда и дао му најбољи лек. Такође моли Бога да му да просветљење да процени степен и квалитет исповести.“

Исповедник не сме да исповеда са претераном радозналошћу, сумњом, завишћу, са дозом надмоћи, ароганцијом, не сме бити равнодушан, непромишљен, неопрезан и уморан да слуша. Понизност, љубав и пажња исповедника знатно ће помоћи особи која се исповеда.

Исповедник не би требало да тражи превише, нити да поставља непотребно индиректна питања.

Он посебно мора да прекине свако детаљно исповедање различитих грехова (посебно оних телесних), па чак и откривање имена саучесника, како би заштитио себе. Такође особа која се исповеда не би требало да се плаши, да оклева или да се осећа непријатно да своје грехе исповеди; треба да осећа поштовање, поверење и да уважава исповедника. Ова клима узајамног поштовања и поверења мора да буде инспирисана и развијана од стране духовника.

Наша Света Црква јесте Тело Христово. Она је велика болница за оздрављење нежних, грехом израњавањих душа, место за видање рана које су нам нанеле отровне демонске замке и страсти.

Наша Црква није филијала за друштвене делатности нити се такмичи са установама за социјални рад. Наравно, она не оспорава добронамерност и значај ових институција као ни чињеницу да она сама не нуди ове „услуге“ обилно, задивљујуће, чудесно. Црква је давалац живота, избављење и спасење верних, кроз њихово учешће у Светим Тајнама.

„Свештеников Епитрахил је инструмент“ како је старац Пајсије Светогорац знао да каже „који ојачава човека; то је хируршки скалпел који одсеца страсти. Намењен за службу људима, пружа лечење и спасење.“

Бог користи свештеника за опраштање човеку. То је очигледно наведено у отпусном благослову: „Нека ти Господ Бог опрости сва сагрешења твоја и ја недостојни влашћу коју ми је Он дао опраштам ти и разрешавам те свих твојих грехова. У Име Оца и Сина и Светога Духа. Амин.“ Грех који није био исповеђен и даље ће оптерећивати особу, чак и у будућем веку.

Грехе који су једном исповеђени не треба поново исповедати. То би значило да особа не верује у благодат ове Свете Тајне. Господ је, наравно, свестан свих грехова, али је због њиховог опраштања, скрушености, и праве духовне терапије установо да их треба гласно изрећи - исповедити.

По Св. Никодиму Светогорцу: „Исповест је вољна вербална радња, где се откривају зла дела, речи и помисли, директно, без стида, пред духовним оцем.“ Овај Богом одабран Светац објашњава кратко и јасно да признавање грехова мора да буде вољно, слободно, без напора духовника да што више „извуче“ из особе која се исповеда. Исповест нису испразне речи, већ чиста свест колико смо повредили и растужили Бога својим греховима. Не требамо

на исповести показивати претерану сентименталност, а још мање лицемерје и малодушне сузе.

Истинско покајање подразумева унутрашњи колапс, мржњу према греху, љубав ка врлинама и захвалност према Богу - Дародавцу сваког добра. Акаторна исповест подразумева одговорну исповест, без покушаја оправдавања, изврдавања, преваре, неодговорности, изигравања жртвеног јарца, са искреним осећањем срамоте и самопонижења која са собом носи такозвану „радосну тугу“ или „радосну ожалостљеност“. Директна исповест подразумева признавање грехова са потпуном искреношћу, директно и прецизно, срчано и смело.

Често се дешава да током исповести један избегава да призна своје грешке. Свој пад и своје слабости покушава да оправда многоговорљивошћу, предугачким описима жели да скрене пажњу са његовог дела одговорности, искривљује истину – или чак окривљује друге – све зарад очувања (чак и у том часу исповести) свог супер-ега. Исповест „без срама“ јесте приказ нашег истинитог лица.

Срамоту је добро имати, али пре него учинимо греха а не после. Кажу да ће нас срамота коју осећамо приликом исповести ослободити срамоте у дан Страчног Суда, јер за све оне грехове које свештеник разреши неће нам поново бити суђено. Директно признавање грехова подразумева да будемо јасни, специфични, искрени и уз одлуку да више никада не поновимо грехе које смо исповедили.

Поред тога, исповест мора да буде једна континуирана радња, тако да страсти које се у нама не ослабљујемо, већ да их на такав начин брже искорењујемо. Стари греси неће бити у потпуности одстрањени из нашег памћења, већ ће сећање на њих условити редовно самопраћење, самопосматрање, самосвест о нашој греховности и осећај срамоте. Божанска милост неће одступити, а демонске клопке биће много лакше избећи; сећање на смрт неће изгледати толико страшно.

Друга ствар која се такође често примећује – и ми ово признајемо са дубоким болом и великом љубављу – јесте да беседе нису увек православне како би требало да буде. Другим речима, оне само успевају да звуче као коментар на неважне вести. Свети проповед се тако претвара у још једну телевизијску емисију где можемо емитовати наше мишљење о дневним догађајима и појавама.

Православна проповед је ипак по својој природи еклисиолошка, христолошка, спасоносна и корисна за душу. Проповед о покајању која је достављена нама преко Пророка Светог Јована Крститеља, Господа Испуса Христа, и свих Светих остаје и у ове дане прикладна и неопходна.

Основни предуслов за учествовање у Светим Тајнама и за узлазни духовни пут јесте очишћење срце од разних грехова, духа похлепе и осталог што данашње потрошачко друштво нуди; очишћење од Богом презреног духа гордости у свету самољубља, индивидуализма, поноса, нечовекољубља, дрскости, настраности, демонски злих мисли, фантазија,

нечистих маштања и шкодљиве сумње и зависти.

Чисто срце је данас редак украс – у братским или брачним односима, у односима са колегама, у пријатељству, у разговорима, у мислима, у жељама, пастирском позиву. Такозвани масовни медији лагано пропадају и постају само извори загађења.

Заборављена је аскетска трезвеност, традиционална штедиљивост, једноставност и храброст. Све ово је довело до „загађења“ душе, њеног рационалистичког расуђивања, док је снага воље постала озбиљно уништена, и као таква води ослабљену особу према злу, без икаквих препрека и ограничења.

Данас преовладавају изговори за наше страсти, самооправдање, улепшавање греха а сви они налазе потпору у савременој психологији. Признавање грехова сматра се слабошћу и погрешним. Стално самооправдавање, као и пребацивање одговорности на неког другог створили су човека који је збуњен, подељен, узнемирен, јадан, самозаљубљен, изложен сталним ђаволским нападима и повредама.

Данас преовладава „луди рационализам“, који Јеванђељске врлине и Саборне Каноне посматра у складу са својим потребама и жељама. Људи према себи прилагођавају Црквом установљена правила поста, уздржавања, рађања, морала, скромности, поштења и уредности.

Имајући у виду све ово речено – од којег ни једно није било сувишно – верујемо да бити исповедник у данашњем времену није ни мало лако. Пропусти захтевају катехизацију, поновну евангелизацију, духовни тренинг, као и духовника у циљу задобијања моћних антитела против демонских сила. Отпор, реакција и суочавање са тренутном неосвећеношћу, секуларизацијом, хероизмом, еудаимонизмом, и гомилањем богатства су императив. Млада генерација је у потреби за посебном пажњом, упутствима, љубављу с обзиром да њихово васпитање није било од помоћи да постану свесни значаја и сврхе живота или празнине, неслоге, безакоња и таме греха.

Још један озбиљан проблем – чак и за нас Хришћане – јесте потреба за мањим радом и животом без икаквих проблема. Ми смо у потрази за оним ко ће понети наш крст. Ми одбијамо да га сами понесемо. Немамо никакву представу о дубини и ширини тог крста; с поштовањем се клањамо пред крстом у Цркви, прекрстимо се али не прихватамо наш лични крст.

Ми поштујемо Светитеље и Свете Мученике, али сами не желимо да потрпимо било какве потешкоће, било каква одлагања, проблеме. Пост је исувише тежак задатак, огорчени смо кад смо болесни, не толеришемо било какве оштре речи, чак ни када смо криви, па како бисмо могли толерисати евентуалне неправде, клевете, прогоне, избеглиштво, као што су наши Свети чинили? Неоспорна је чињеница да је савремени, секуларни дух практичности, лагодности, потрошње знатно утицао на меру духовног живота. Уопште говорећи, ми тражимо неаскетско Хришћанство – неаскетско Православље које међутим као своју основу има аскетско Јеванђеље.

Један други проблем нашег времена јесте да се човек морбидно и непотребно ослања на логику, интелект, знање, личне судове – на крајње заморну рационализацију. Наша Црква не култивише и не производи интелектуалце. За нас, рационализација није филозофски менталитет, него крајње грешно усмерени животни погледи – форма атеизма – јер рационализација је супротна заповести стављања наше вере, наде, љубави и поверења у Бога. Рационалиста свему суди користећи „филтер“ свог сопственог ума, користи свој суверени ego као епицентар и недаје места поверењу у Божанско провиђење, Божанску милост и Божанску помоћ.

Сматрајући себе непогрешивим, рационалиста не дозвољава Богу да интервенише у његовом животу, па још Му и суди. На тај начин он нема потребу да се исповеда. Свети Симеон Нови Богослов каже да онај који верује да није пао ни у један грех доживео је највећи пад и налази се у заблуди – греху највећем од свих. Неки нови теолози говоре о „проблему неразумевања“ а не о „греху“. Њихова жеља је да отупе природне протесте свести тз. савест. Самодовољност појединих верника, оних који редовно долазе у цркву, оних који постоје може понекад бити и крајње латентни фарисејски став, односно мишљење да „они нису као остали“ и стога немају потребе да се исповедају.

По Светим Оцима највеће од свих зала јесете понос. У складу са речима Св. Јована Лествичника, то је мајка свих страсти, од којих су прве таштина и самооправдавање. Понос је облик порицања Бога; то је изум злог демона, настаје као резултат сувишка ласкања и похвала. За узврат доводи до човековог онеспособљавања и исцрпљености. Бог презире љутњу, бес, лицемерје, недостатак саосећања, хулу. Понос је страст која је застрашујућа, моћна и која се тешко лечи.

Понос је такође јака у много чему, има много лица. Она се манифестује као хвалисавост, уображеност, арогантност, дрскост, тврдоглавост, самоважност, мегаломанија, амбициозност, самољубљивост, као сујета, похлепа, жеља за вођством. Такође понос се манифестује као самозадовољство, безобразлук, непоштовање, отвореност, неосетљивост, контрадикторност, самовоља, непослушност, сарказам, тврдоглавост, понижење, перфекционизам и преосетљивост. Коначно, понос може довести до непокајања.

Језик, као инструмент поноса често се оглашава кроз неконтролисане, дуге, бескорисне приче, оговарање, будлаштине, уображеност, неискреност, индиректност, лицемерност, подругливост.

Од седам смртних грехова произилазе многе друге страсти. Пошто смо поменули најближе потомке поноса, можемо убројати још и похлепу која рађа љубав према новцу, шкртост, недостатак љубави, окамењено срце, преваре, зеленаштво, неправде, подмићивање, коцкање. Блудничење се манифестује безбројним примерима као што је завист – непоштење и зло, незаситост, прождрљивост, гнев,

као и кроз немарност и небригу.

Посебну пожњу треба обратити на многе неортодоксне елементе у породичном животу. Избегавање рађања деце, идеализовање једног детета (што је продужетак родитељског ега), презаштићеност деце, или стално посматрање дечијих поступака и њихово нељудско угњетавање требају бити такође размотрени од стране духовника.

Брак је арена за вежбање понизности, међусобног поштовања и слободе, а не паралелан пут два егоцентрика. Ђаво се јако весели када нема праштања људским слабостима и свакодневним грешкама.

Родитељи ће значајно помоћи својој деци не претераном љубазношћу ван куће, већ мирним, трезвеним понашањем и свакодневном љубављу у кући. Учествовање деце заједно са родитељима у Светој Тајни Исповести утврдиће их у Божанској милости искуственог живота у Цркви Христовој.

Када родитељи замоле за опроштај са искреношћу они истовремено уче своју децу скромности која уништава све демонске замке. У домаћинству у којем љубав, слога, разумевање, понизност и мир цветају, благослов Божији је увек присутан. Такав дом постаје као тврђава отпорна на зло у свету. Васпитавање деце са елементом свакодневног опраштања ствара здраво породично огњиште, које ће их инспирисати и ојачати за даљи живот.

Једна друга, велика ствар која представља препреку за покајање и исповест је самооправдање, које мучи многе људе у Цркви. Њена основа је, као што смо поменули раније, демонски понос. Класичан пример је фарисеј из Јеванђељске приче.

Самооправдавајућа особа има наизглед позитивне карактеристике. Уме да се хвали и жељан је да га хвале. Срећан је када му ласкају и када понижава друге. Он је претерано самопоуздан, он се оправдава и верује да је Бог дужан да га награди. На дуже стазе, он је јадан и бедан, јер тим својим јадним стањем и друге чини јаднима. Он је поседнут нервозом и узнемирен, захтеван је, самозаробљеник својих страсти. Ово су све тенденције које му неће дозволити да отвори врата душе за божанску милост.

Наследник поноса јесте осуда, која је нажалост навика многих Хришћана, који брину више о другима него о себи. Ово је феномен нашег времена и друштва које гура људе да стално проматрају друге, а не себе.

Модерна занимања и активности савременог човека не дозвољавају му да учи, да размишља, да се моли, да развије самосвест, самокритику, самоконтролу и сећање на смрт.

Такозвани масовни медији су непрестано закупљени скандалима, упорно и опширно се бавећи људским страстима, гресима и грешкама других људи.

Овакве ствари провоцирају, инпресионирају, иако не изазивају директни скандал, оне ипак оптерећују душу и мисли прљавштином. Оне нас за-

право уверавају да смо бољи од оних које рекламирају, и ми почињемо да верујемо томе. Дакле особа постаје навикнута на равнодушност и пролазну свакодневицу, не тражећи себи узора у свецима и херојима. Ово је доказ какве вредности преовладавају у данашњем времену – бацајући блато у лице другог људи се трују пакошћу, мржњом, непријатељством, завишћу, равнодушношћу.

Свети Максим Исповедник наводи да онај ко стално пажљиво испитује туђе грехе, или ко суди браћи својој на основу сумње само, није ни почео да се каје, нити је почео да разоткрива сопствене грехе.

Многе и разне ствари се још могу рећи, али на крају свега само једна ствар је битна: наше спасење, за које се можемо борити само док смо на овој земљи. Спасење се постиже само кроз искрено покајање и чисту исповест.

Покајање не отвара само врата Небеског Раја, већ и једног земаљског раја, са делимичним предуксом неизрециве радости, бескрајне владавине небеса и предивног мира. Они који одржавају праксу редовног исповедања могу истински бити срећни људи, смирени, миротворци, весници покајања, васкрсења, промене, слободе, са милошћу и благословом Божијим у њиховим душама и животима. „Божија дарежљива милост претвара вука у јагње,“ каже Св. Јован Златоусти.

Ни један грех не може превазићи Божију љубав.

Нема таквог грешника који не може постати Светитељ, само ако то жели. То је доказано безбројним именима која су уписана у књигу Светих.

Исповедник слуша исповест и разрешава оног ко се исповеда под његовим светим Епитрахилем. Међутим, он не може себе исповедити; не може ставити Епитрахил на своју главу, како би добио оп-

роштај на исти начин. Он обавезно мора да клекне испод другог Епитрахила, како би исповедио своје грехе и био разрешен.

На такав начин духовни закон функционише. Тај закон је Божија милост и мудрост установила. Ми не можемо исповедати друге већ себе саме. Требамо да у животу примењујемо оно о чему проповеда наша Света Црква. Не можемо да говоримо о покајању а да покајање сами не показујемо, да говоримо о исповести, а да се не исповедамо. Нико не може самог себе да ослободи кривице греха. Непромишљени, непослушни, непокајани, неисповеђени су озбиљан проблем данашње Цркве.

Драга браћо и сестре, исповедников Епитрахил може бити чудотворан скалпел за одстрањивање малигних тумора: може подићи мртве, обновити и променити недоличан свет, донети радост како на земљу тако и на Небо. Наша Црква је поверила овај велики позив, свети позив, нашим свештеницима а не анђелима, да би смо ми били у стању да им приступимо са лакоћом и без страха, као сапатницима и онима који ће лакше разумети наше стање.

Све ово горе наведено написано је искрено, ни мало не придајући важност себи. Писао је ове редове грешник, који не тежи да овим постане учитељ већ онај ко саосећа, ко се бори, ко пати заједно са вама. Ово је само била његова жеља да вас потсети једноставном, неуметничком речју на традицију наше Свете мајке Цркве, на увек правовремени значај божанствено проткане и Богом благословене Тајне Покајања, Богом дате и дозвољене Свете Тајне Исповести.

Превод са енглеског
проф. Бојане Поповић,
извор: манастир Лепавина, сајт

БЕСЕДА НА ВЕЛИКИ ПЕТАК

Сва немужта твар узмутила се и усколебала се и на свој начин и својим језиком протествовала против злочина који људи извршише.

Драга браћо и сестре, присећајући се на данашњи дан највеће трагедије у историји људског рода, када је човек био немилосрдни судија Љубави Божијој, подигнимо главе своје и угледајмо Христа на Голготи, Спаситеља на Крсту, Праведника у мукама, Човекољупца убијеног од људи!

Никада и ни у које време нико није страдао невиније, неправедније и дубље него Господ наш Исус Христос. У кратком времену, у току само неколико сати, одиграла се пред очима човечанства једна трагедија од универзалног значаја. И сва ова трагедија достигла је врхунац у најсрамнијој смрти, у Распећу на Крсту Онога Који је дошао да спасе и упути на прави пут огреховљени и пали људски род.

То је било најсрамније дело људи на земљи, осудити Господа и Бога свога. Осудити Онога који све „болести наше носи са собом, и чијом раном ми се исцељујемо.“

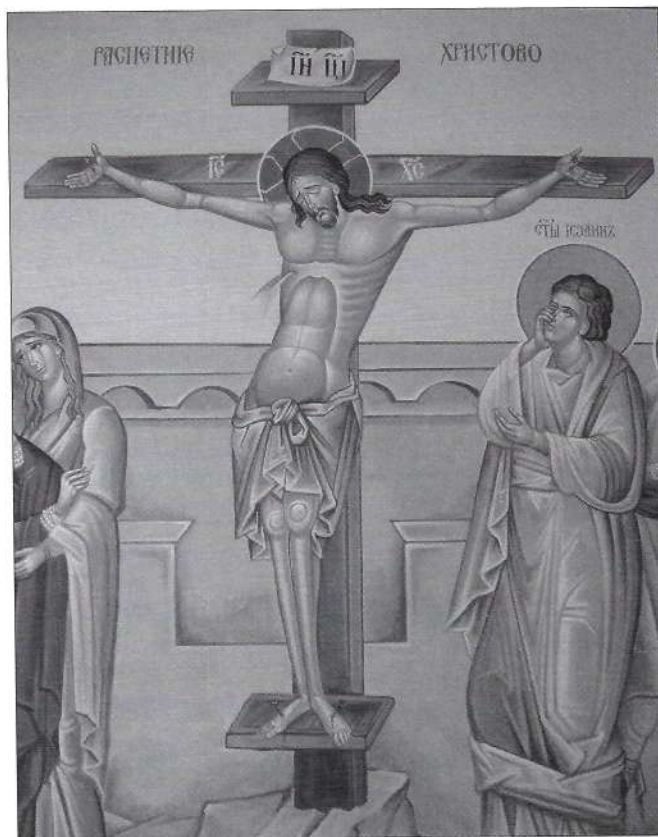
Зато, ко има савести, нека се стиди! Ко има срца, нека плаче! Ко има разума, нека разуме.

„Што је већа љубав, веће је и страдање“, каже Свети Теодор Студит. Ако не умемо да измеримо колика је љубав Господа Исуса Христа према нама, постарајмо се барем да измеримо колико је Он страдање поднео за нас.

А страдање Његово за нас толико је велико и страшно било, да га је и земља осетила и затресла се, сунце га је осетило и помрачило се, камење се распало, завеса у храму се поцепала на два дела, гробови се отворили и мртви се подигли, капетан под Крстом је признао Сина Божијег, и разбојник на крсту се покајао. Земља се потресе, камење се распаде, сунце се помрачи, колико због гнева, толико због жалости.

Зато народ који је само један дан пре тога узвикивао „распи га“ и „крв Његова на нас и децу нашу“ сада бежи безобзирно од Голготе да не буде и даље сведок даљих излива гнева небеског.

О какав страشان укор људима, браћо и сестре! Мртва природа познала је Онога кога људи не познаше и узбунила се. Сва немужта твар узмутила се и усколебала се и на свој начин и својим језиком протествовала против злочина који људи извршише. Јер Њега, Христа, свака твар познаје и признаје за свога Господара без поговора. Сетимо се само како су Га слушали ветрови и узбуркана мора и покоравали Му се на само једну Његову реч. Сетимо се како Га је послушала неплодна смоква и на Његову заповест одмах усахнула. Сетимо се како су га послушале рибе и напуниле мреже апостола. Да, Њега цела немужта природа познаје и признаје. Само Га човек не познаде и не признаде. О браћо и сестре, ништа није слепље од разума људског када је помрачен грехом. Док свештеници у Јерусалиму не познадоше Бога свога, познадоше Га буре и ветрови, биљке и животиње, реке и мора, камење и небеска тела. Каква срамота за људе...

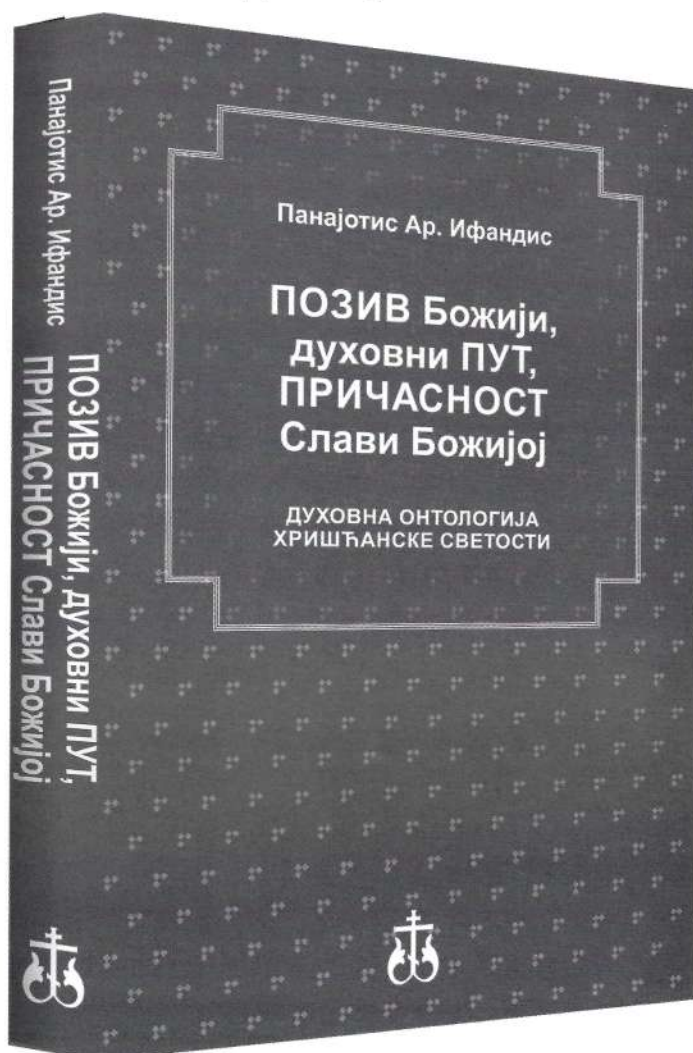
Стога, нека срце наше не буде слепље од земље, тврђе од камена, неосетљивије од гроба, мртвије од мртваца, него се покајмо као разбојник на Крсту, и поклонимо се Сину Божијем као капетан Пилатов под Крстом, да би и ми тако, са покајаном браћом и сестрама нашим, заувек били искупљени од смрти страдањем Христовим, очишћени пречистом крвљу Његовом, загрљени раширеним рукама Његовим, и удостојени бесмртног Царства Његовог.

Данашњи дан је дан свељудског покајања, дан када је свако причање сувишно, дан када плач треба да се чује из дубине душе целог човечанства.

О како би било дивно када би се сви православни покајали. Али да би се сав народ покајао, потребно је да се свака душа покаје, јер виноград је обрезан тек када је свака лоза обрезана, воћњак је окалемљен тек када је свака воћка окалемљена. Тако ће се свака душа препородити, јер почетак препорода јесте покајање, а само покајани се могу истински радовати светлом Васкрсењу Господа нашег.

Поклонимо се у овом тренутку страдањима Христовим, распетом за нас грешне. Исповедимо и прославимо Његово свето име. Слава му и хвала као истинитом Човеку и истинитом Богу, заједно са Његовим Беспочетним Оцем и Свесветим и Животворним Духом, сада, кроз све време и сву вечност. Амин.

НОВО ИЗДАЊЕ „МАРТИРИЕ”

Благословом Његовог Преосвештенства Епископа горњокарловачког г. Герасима и уз несебичну помоћ Управе за сарадњу с црквама и верским заједницама и Управе за сарадњу са Србима у региону при Влади Републике Србије, из штампе је изашла нова књига издавачке установе „Мартириа” Епархије горњокарловачке, аутора Панајотиса Ифандиса, под насловом „ПОЗИВ Божији, духовни ПУТ, ПРИЧАСНОСТ Слави Божијој.”

У овом делу се ради о истраживању које описује људске напоре да успоставе тј. развију живи однос са живим Богом или како каже Серафим Саровски да испуне јединствени и прави циљ у животу, а то је стицање Светога Духа.

Теологија као реч Божија и као реч о Богу преплиће се са креативним присуством Бога у свету и у историји, а посебно у љубави и

спасоносном позиву на светост упућену ка човеку. Агиоологија као разлог за светост и поштовање светости, је упућена сваком човеку понаособ, као одговор на тај Божији позив.

Аутор овог дела, Панајотис Ифандис рођен је у Атини 1966. године. Студирао је теологију на Универзитету у Атини, а потом је као стипендиста магистрирао на одсјеку за Васељенске студије „San Nicola” у Барију. 2004. године одбранио је докторску тезу на Теолошком факултету у Солуну, а од 2006. године на истом факултету ради као лектор на катедри за Историју Цркве.

Превео је добар број рано-францисканских извора, а преводио је и научна дела, огледе, као и књижевна дела.

Поврх тога, објавио је и две збирке пјесама, а своје поетске радове објављивао је и у књижевним часописима.

АВРАМ КАО РОДОНАЧЕЛНИК ИЗАБРАНОГ НАРОДА

*Зато га је Господ и наградио свиме и склопио савез са њим,
зато јер је Авраам имао чврсту и непоколебиву веру.*

УВОД

У овом раду покушаћемо да приближимо лик и дело праоца и патријарха Авраама. Он је важна личност јер са њиме почиње историја спасења Јеврејског народа. Важан је и за Старозаветну историју али исто тако и за Новозаветну јер се помиње као пример вере и пожртвованости у Старом завету. Као такав служио је за пример, како првим хришћанима, тако и данас нама.

Авраам је важан првенствено по томе што Јахве са њим склапа савез. Склопивши савез, Бог обећава Аврааму да ће из њега изаћи многи народи и да ће их бити као песка морског и небеских звезда. Свето Писмо нам сведочи да се Авраам држао савеза са Богом, а ми смо живи сведоци Божијег обећања Авраму о умножењу народа из семена његовог.

Кроз историју спасења човечанства видимо да је Авраам једна врло чврста и стабилна личност. Управо таква особа је била потребна и адекватна за склапање савеза са Богом. Самим тим што је Бог склопио савез са њим, а кроз њега и са нама, види се колика је то личност и громада. То што је Авраама чинило толиком духовном громадом јесте његова непоколебљива и велика вера и љубав коју је имао према Богу, а то је и показао много пута.

ПЕРИОД ПРЕ НАСТАНКА ИЗРАИЉА

У време када се Израиљ појављује као ентитет у позном 13. веку пре Христа, урбана цивилизација Старог истока је већ била стара, јер је постојала више од два миленијума. До појаве Израиља поједине културе и цивилизације су већ нестале. Тако су у Месопотамији, културе Сумера, те старе и средње Вавилоније, успеле да се уздигну и нестану. Иако су се на сцени појавили касније, Израиљци то нису сматрали као негативно, него су тај свој каснији долазак чак истицали у наративној традицији која је приповедала о њиховом настанку. У овоме они су се разликовали од осталих староисточних народа који су приче о своме пореклу и настанку увек покусавали да стопе са својим приповестима и виђењима стварања света. Дакле, покушавали су да истакну своју важност уметајући се у стварање света, што није био случај са Израиљцима.

Тако на пример у »Енуми Елиш«, вавилонском епу о стварању света, оснивање Вавилона је у тесној вези са стварањем света. Док са друге стране имамо Израиљ који своје почетке више везује историјом него митологијом. Тако Библијске приче о пореклу Израиља баве се њиховим ропством у Египту, потом бегством из истог и коначно освајањем Ханан

који им је обећан и који ће постати њихова отаџбина. Библијске приче које говоре о настанку света налазе се доста даље од оних које говоре о настанку Израиља. Да је то тако можемо се и сами уверити кроз Библију која говори о читавом низу предака од стварања света до Израиља. Те приповести налазимо у Постању, а ту налазимо и зачетке Израиља у личности праоца Авраама, оца нације, као и о његовим потомцима. Те приче приповедају о четири генерације Авраамове породице и објашњавају како су се селили Хананом и на крају настанили у делти Нила у северном Египту. У тој земљи традиција наставља своју приповест о Авраамовим потомцима који су ту живели 400 година и ту је коначно настао народ Израиљ.¹

Пред време и за време праотаца у зељама и народима около њих дешавале су се многе ствари. Тако у Месопотамији у XVIII веку долази до навале Аморејаца и у том веку Аморејски краљеви су владали скоро сваком државом у Месопотамији. Усвојили су сумерску и акадску културу, те писали акадски.

¹ Мајкл Д. Кутан, Оксфордска историја библијског света, Београд, 2006, стр. 44-45

Из овога раздобља потичу два законика која су пронађена. Оба потичу из XIX века, а један је акадски, а други сумерски. Оно што је за нас занимљиво јесте да оба ова законика показују сличност са Законом који срећемо у књизи Изласка. У супарништвима у меесопотамији убрзо на видело избија Вавилон и човек који је покренуо тај успон Хамураби. Он је познат по свом чувеном закону, који се темељи на дугој законској традицији. Сада пак у XVII и XVI веку на сцену долазе Хурити. Највише их је било у граду Нузи, а у ископинама Нузије археолошка истраживања пронашла су текстове који су настали у XV веку. Ти текстови су хуритско законодавство и они су важни за разумевање обичаја из доба патријарха. За разлику од Месопотамије у Египту је почетак раздобља патријарха био размјерно срећен. То је било раздобље великог благостања и златно доба египатске културе, а обилувала је мудросна књижевност. Палестина је у времену од 2000. година пре Христа до 1750. година пре Христа, била преплављена полуномадским групама које су почеле насељавати западну Палестину и сјеверну Трансјорданију.

Треба напоменути још један народ, а то је Хабиру. Они су живели по целој западној Азији од III до XI века пре Христа. Име овог народа не означава националну припадност, него више социјалну или класну групу. Они су представљали слој народа без грађанске припадности и сталне улоге у социјалним структурама тог времена. Хабиру су понекад живели полуномадски, у миру или чинећи пљачкашке нападе. Када их је нужда терала, постајали су особље неке угледне личности или су се продавали за робове. Тако су многи од њих запослени на краљевским местима достизали високи положај, као што је то случај са Јосифом. Ову слику о њима нам сведоче и плочице пронађене у Амарни. Може се рећи да је оправдано претпоставити да су преци Јевреја припадали овом слоју.²

ПОЈАВА АВРААМА У СТАРОМ ЗАВЕТУ

Пре помена Авраама и његовог ступања на сцену библијске историје, као и пре његовог савеза и завета са Богом, треба поменути догађаје који су карактеристични и који су предходили у старозаветној историји. Тако пре Авраамовог савеза, Бог је склопио савез са Нојем и његовим синовима. Наиме због силног зла које се сабрало на земљи Господ је решио да пусти дажд на земљу и да истреби зло које се накупило. То нам сведоче речи из Светога Писма: »И Господ видећи да је неваљавство људско велико на земљи, и да су мисли срца њихова свагда само зле« (1.Мој.6,5). Мисли су им биле сватд зле јер грехе нису чинили повремено, него су их стално чинили и дању и ноћу нису одустајали од својих зли помисли. Господ је пустио потом и сачувао праведног Ноја и породицу његову, као и животиње које су биле са

Нојем. Након потопа Бог склапа завјет са Нојем и синовима његовим. Благослов дат на почетку Адаму сада се понавља Ноју и његовим синовима, јер ће из њих настати сав род људски после потопа.³ Ноје је своје синове такође благословио али неке и проклео због догађаја када се опио вином. Тако је Ноје рекао синовима својим: »Благословен да је Господ Бог Симов, и Ханан да му буде слуга! Бог да рашири Јафета да живи у шаторима Симовијем, а Ханан да им буде слуга« (1.Мој.9,26-27). Јафет се умножио и постао моћан у наслеђу своје на северу и на западу, а Бог је живео у шатору Авраама, наследника Симова, а Ханан је постао њихов роб. У дане Исуса Навина уништили су становиште Хананово и поробили вође њихове.⁴

Следећи догађај вредан помена је Вавилонска кула. Наиме у људима је прорадила нека гордост, те су одлучили да на равници Сенарској направе кулу која ће досезати до неба. Тиме су хтели да своре безбожну цивилизацију, да се уздигну до висине Бога, као што је то некада хтео Сатанаил, па је отпао од Бога. Назив Вавилон – Вавулон је од јеврејске речи »балал« што значи мешати, смешивати, те отуда и Смутња или Пометња. Вавилон је у Откривењу символ зла, а пометња језика је био видљив знак да су људи без Логоса или Речи, односно да су безсловесни. Насупрот догађају смутње језика имамо догађај огњених језика које је Господ послао својим ученицима и другима на дан Педесетнице, као што им је и обећао.⁵

Након овог догађаја даје се списак племена од Сима до Аврама. Оно што је веома занимљиво јесте упоређивање линије Адама и Ноја са линијом Сима и Аврама. Већ смо напоменули сличност завета Бога са Адамом, Нојем и Аврамом, али овде је занимљивост у нечему другом. Наиме од Адама до Ноја је десет нараштаја, односно Ноје је десети. Исто тако од Сима до Аврама има десет нараштаја, односно Аврам је десети. У тексту Светога Писма стоји да је Тара извео Аврама: »И узе Тара сина својега Аврама и Лота сина Аранова, унука својега, и Сару снаху своју, жену Аврама сина својега; и пођоше заједно из Ура Халдејског да иду у земљу Хананску, и дођоше до Харана, и ондје се настанише« (1.Мој.11,31). Свети првомученик и архиђакон Стефан у Делима Апостолским каже да је Бог позвао Аврама још у Месопотамији да изађе из дома оца свога, тј. да изађе из Халдеје и иде у Харан, и потом »пресели га« из Харана у Ханан. То значи да је сам Бог, а не Аврамов отац Тара, који је иначе био идолопоклоник, извео Аврама. То видимо и сами у следећим стиховима: »И рече Господ Авраму: иди из земље своје и од рода својега и из дома оца својега у земљу коју ћу ти ја показати« (1.Мој.12,1). Сада Бог већ

3 Епископ Атанасије Јевтић, Књига Постања, Београд, 2004, стр. 45

4 Свети Јефрем Сирин, Тумачење на Књигу Постања и Књигу Изласка, Крагујевац, 2013., стр. 78

5 Епископ Атанасије Јевтић, Књига Постања, Београд, 2004, стр. 51

2 Целестин Томић, Порука спасења, Загреб, стр. 25-29

даје обећање Авраму о умножењу његовог семена и благосиља га. То је почетак Божијег обећања Авраму да ће од њега настати велики народ, што значи не само по телу него и по семену вере, а што означава сва племена хришћана који су од Аврамовог семена Исака и Христа, постали благословени Аврамом и деца његова. Видимо да се Господ јавља Авраму и да општи са њим. Божијих јављања Авраму је било укупно осам.⁶

Дакле, прича почиње са Аврамом и Саром, или тачније са оцем Аврамовим Таром, у граду Уру, самом седишту месопотамске цивилизације. Неки су мишљења да постоји неоткривен разлог зашто је Аврам напустио свој родни град и зашто се породица преселила око 560 миља или 900 километара на северозапад у град Харан. Неки повезују Ур и Харан са значајним светилиштима месечевог бога Сина, те сматрају да је Аврамово путовање било ходочасничког типа. Са друге стране само се у јеврејским рукописима 11. главе Постања помиње град Ур. Септуагинта смешта Аврамов и Сарин првобитни дом у Ур Халдејски, што је много ближе Харану у северној Сирији него Уру који се налази у Персијском заливу. Упркос овој блиској везаности за Харан и његово окружење, Аврам и Сара се нису трајно настанили ту. Они су кренули на други крај Плодног полумесеца, путујући овај пут још 450 миља или 720 километра на југозапад у Палестину. Тамо су живели номадским животом, у потрази за довољно пашњака за стада и хране за породицу. Ово разјашњава зашто су њихова кретања била усмерена на југ земље, ка самом северу и западу од Мртвог мора. То није била најбоља земља али је било доста пашњака и мало насељених људи. Када је тамошња трава била исцрпљена, номадска племена могла су се преселити у оазу попут Вирсавеје или у поља која су повезивала градове попут Сихема и Хеврона. Међутим и овај извор није био сигуран, па су попут многих у то време и Аврам и Сара били присиљени да се селе далеко, чак до Египта у временима нарочите оскудице.⁷

Тако видимо у Светом Писму да Аврам креће са Саром и Лотом у земљу Хананску. У току свога пута где год да се Авраму јавио Бог, он је ту поставио жртвеник, као и на другим местима. Тако видимо да је поставио жртвеник у Сихему, па потом у Ветиљу, итд. Од самог првог одласка Аврамовог на позив Божији видимо велику веру и љубав коју је имао Аврам. Он напушта своје родно место и дом очев и одлази у земљу где никада није био. Колика је то вера и уздање у Господа. Такво уздање Аврамово у Господа можемо упоредити са псалмом: »Господ је пастир мој и ничега ме лишити неће. На месту зеленила настани ме, на тихој води одгаја ме. И милост твоја пратиће ме у све дане живота мога, и ја ћу се настанити у дому Господњем заувек« (Пс.23,1-2 и 6).

Аврам је са Саром дошао у Мисир, али сада се

среће са новим проблемом. Наиме Сара је била лепа жена, те да је не би изгубио и да не би Аврам погинуо због ње, он говори Сари да каже да му је сестра. Видевши њену лепоту Мисирци су одмах Сару повели ка Фараону. Међутим због Саре, а да би сачувао и Аврама и њу, Господ пусти велика зла на Фараона и дом његов. Упоредно место са овим је псалом 105. где се каже: »Не даде никоме да има науди, и караше за њих царева« (Пс.105,14). Након тога Фараон дознавши истину пусти Аврама и Сару. Као што Сара није волела Фараона и дом његов, тако и њени наследици неће волети идоле.

Даље се описује одвајање Аврама од Лота. Представља се да је до одвајања дошло из разлога извора, јер познати су случајеви свађа између пастира због извора. Тако је Аврам пружио Лоту прилику да изабере где да иде, па је овај изабрао равницу Јорданску, док је Аврам остао у Ханану. Након поделе Господ се јавља Авраму и каже му да погледа земљу са свих страна, да погледа на свере, југ, исток и запад, те да ће све то дати семену његовом чије мноштво упоређује са прахом на земљи. Овде је јасно оначен Крст. Тако је та земља обећана оцима у мистерији Крста, те су због Крста одбачени остали наследици. У 14. глави Постања одвија се рат између четири северна и пет јужних царева. Ходологомор и цареви са њим узели су сво благо у Содому и Гомору, као и Лота синовца Аврамова. Аврам сазнаје за то и окупља своје људе да би вратио Лота и ту се у 13. стиху први пут помиње појам Јеврејин који се овде односи на Аврама. Тај појам »јеврејин« потиче од Симовог потомка Евера. Касније ће Египћани тако назвати Јосифа. Корен ове речи се везује са појмом преласка, што се опет може упоредити са Пасхом – прелазак или излазак. Након што је Аврам разбио Ходологомора излазе му цареви у сусрет да га дочекају. Најважнији је био дочек цара Салимског Мелхиседека, који је дочекао Аврама са хлебом и вином. Мелиседек је личност која се доста пута помиње у Светоме Писму и он надилази оквири историје и он је уствари праобраз Христа. О Мелхиседеку објашњава Свети Апостол Павле у Посланици Јеврејима. Између осталог он ту каже: »Без оца, без матере, без родослова, нити му дани имају почетка нити му живот има свршетка, а као сличан Сину Божијему остаје свештеник без престанка« (Јев.7,3). Мелхиседек је и праобраз Христа јер износи хлеб и вино – праобраз Христове Евхаристије. Величина Мелхиседека се огледа и у томе да му је Аврам дао десетак. То је доказ величине и праслике Мелхиседекове – Аврам му даје десетак, он који је благословен од Господа и који општи са њим. Дакле Аврам је знао о величини Мелхиседековој.⁸

6 Исто, стр. 54

7 Џон Дрејн, *Увођење у Стари Завет*, Београ, 2003, стр. 43-44

8 Епископ Атанасије Јевтић, *Књига Постања*, Београд, 2004, стр. 61-62

ЗАВЕТ БОГА СА АВРААМОМ

Сада већ Авраам ступа у још приснији однос са Богом. Након што му Господ обећава велику награду и плату, Авраам се тако рећи жали Господу јер нема наследника који ће то све наследити. Господ му обећава сина и не само то него и мноштво потомстава и семена његовог. Важно место овде јесте то што Авраам верује - »И поверова Авраам Богу, а Он му прими то у правду« (1Мој.15,6). Дакле и ако је био временит и стар, као и жена му Сара, Авраам не сумња у обећање Божије него чврсто верује у то. Зато га Господ и наградио свиме и склопио савез са њим, зато јер је Авраам имао чврсту и непоколебиву веру. Свети Иринеј Лионски надовезујући се на веру Авраамову каже: »Авраам је, оставивши праведно сву земаљску родбину, последовао за Логосом Божијим, странствујући са Логосом, да би са Логосом и живео«.⁹

Након што је добио обећање од Господа и показао своју велику веру, Авраам приноси Господу жртве како му је и рекао, а Господ му говори шта ће се десити са његовим семеном у даљој историји. Тако му Господ открива да ће Израилци бити дошљаци у туђој земљи, те да ће им служити и бити мучени четири стотине година. Даље му пророкује да ће их Он избавити и да ће отићи са многим благом, те да ће Авраам скончати праведно у дубокој старости.

У приносу жртви које је Авраам принео Господу, Свети оци виде симболику. Тако када је принео жртву па када су птице слетале на жртву а Авраам је бранио, показано је да ће наследници његови згрешити и бити потлачени, и да ће се избавити молитвама праведника својих. И преко ватреног огња који се спустио, Бог је обзнанио да и ако нестану сви праведници међу њима, да ће спасење доћи са небеса. Преко удова животиња које је поделио, симболично је представио њихова племена, а преко птица које није поделио означио је њихово јединство - »Принеси ми јуницу од три године и овна од три године и грлицу и голупче. И он узе све то, расече на поле, и метну све поле једну према другој; али не расече птице« (1Мој.15,9-10). Ово сечење животиња знак је склапања савеза, који ће ускоро Бог званично да склопи са Авраамом. Наиме, постојао је обичај код људи да када склапају неки завет или савез, расеку животињу и прођу између њених делова, те тиме наговештавају сличну казну ономе који прекрши договор и савез.¹⁰

Конечно након овога Господ склапа званично завет са Авраамом и набраја му земље које ће припасти семену његовом. Набрајајући те земље видимо да су то негде приближно границе докле је досезало Давидово царство.¹¹

За остваривање Божијег плана била је неопходно

да цео један народ буде припремљен за пионирску улогу процеса спасења. Бог је за праоца тог будућег народа изабрао Авраама. Тај избор није случајан, јер Авраам је прво људско биће које је показало неопходну способност и заинтересованост. Већ смо поменули велику веру Авраамову, а Мидраш додаје да је Бог просејао десет генерација кроз ситно сито, пре него што је нашао тај бисер од човека. Бог је, дакле, са Авраамом оставрио тај посебан однос свечане узајамне обавезе познате као Савез. Тај Савез би значео да ће припадници народа, насталог од Авраама, бити Божије слуге и сведоци, да ће прогласити Његову власт, сведочити о Његовој јединствености, примењивати Његове моралне законе и тако утирати пут успостављању Његовог царства. Са друге стране, Он ће њима, под условом да буду верни, давати упутства, снагу и средства, укључујући и територију, како би истрајали и извршили свој задатак. Овај савез чији је спољни симбол обрезање (1Мој.17,10-14), један је од кључних елемената јудаизма, а један од главних Библијских мотива, почев од дванаестог поглавља Постања, је сага о неизвесном преношењу тог Савеза са Авраама на Исака, Јакова - Израиља и његове потомке. На Синају се обистињује нада која је полагана у Авраама и семе његово. Цео један народ потврђује Савез са Богом, као и Његово учење и моралне законе по којима ће живети, у све то укључујући и нерођене генерације и све док свет постоји. Тај пут неће бити лак, али ће крепљени снагом Божијом истрајати. Патријарси су почев од Авраама, својом праведношћу показали достојнима Божије наклоности. О даљем развоју те теденције сведочи стално понављање тене у рабинској агади да је Бог своју Тору понудио свим народима човечанства, али да су је, из овог или оног разлога сви одбили. Сви осим Јевреја, који су окупљени на Синајској гори, показали толику жељу да је прихвате да су обећали да ће по њој поступати, чак и пре него што су били упознати са њеним садржајем.¹²

Даља приповест о Аврааму се наставља и њему, по одобрењу Саре, Агара слушкиња рађа сина. Међутим када је Агара затруднела и носила Авраамова сина у утроби својој, постала је мало надмена према Сари, а овој је то засметало јер јој је била гадарица. Сара се пак пожалила Аврааму, а овај јој одобри да ради са Агаром шта јој је воља. Тако Сара поче да злоставља Агару, а ова страха ради од ње побеже у пустињу. Анђео Господњи нашао је Агару у пустињи код студенца и рече јој да се врати Сари и да јој се покори, те да ће родити сина и да му надјене име Исмаило. Тај Анђео који се јавио Агари је по мишљењу неких сам Господ, односно Реч Божија - Христос који се јавља кроз Ангелофаније које су уједно и Теофаније. Такав пример видећемо и у догађају гостопримства Авраамовог, када је угостио Три Анђела, односно Свету Тројицу. Од Исмаила

9 Исто, стр. 64

10 Свети Јефрем Сирин, Тумачење на Књигу Постања и Књигу Изласка, Крагујевац, 2013., стр. 85

11 Епископ Атанасије Јевтић, Књига Постања, Београд, 2004, стр. 65

12 Дејвид Ц. Голдберг - Џон Д. Рејнер, Јевреји историја и религија, Београд, 2003, стр.167 и 169

којега сада Агара носи у утроби, потичу Исмаилићани или Арапи од којих је настао ислам. Авраам добија сина Исмаила у осамдест и шестој години живота.

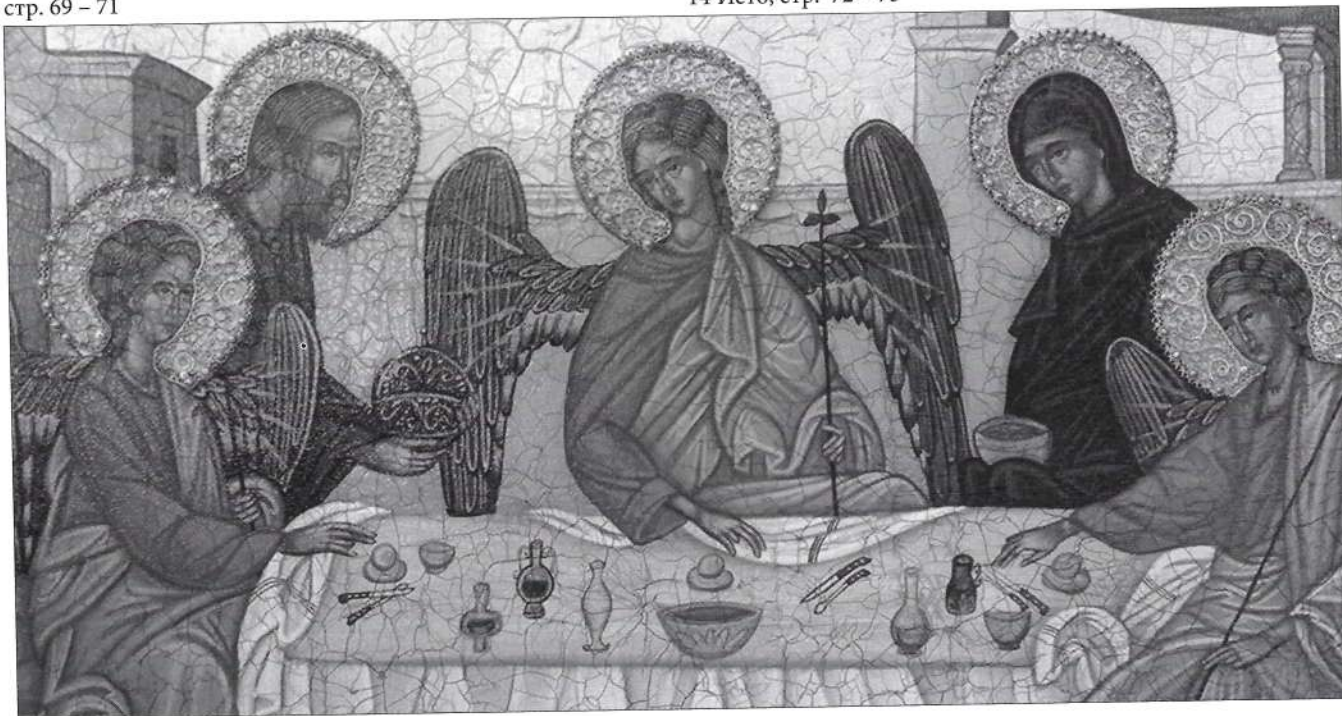
Поново се Господ јавља Аврааму и даје му обећање да ће бити отац многим народима. Поводом тога мјења му име у Авраам, а до тада је било Аврам. Прво име је значило »Отац узвишени«, а то вероватно долази од општесемитског израза Ав – отац и рам – узвишени. Сада пак ново име значи »Отац мноштва народа«, од Ав-Ра-Хам. Ово нема само значење да ће од Авраама изаћи многи народи, него има и месијански карактер јер ће од њега као оца семена и потомства, а преко Исака и Јакова доћи Христос Превечни Логос Божији. Господ даје Аврааму завет да се сви мушки обрежу као знак завета између Бога и њих. Свако дете које је рођено по овоме завету је требало да се обреже осми дан по рођењу. Ово телесно обрезаше је било праслика за новозаветно духовно обрезаше, тј. крштење. Као и Аврааму, тако и Сари Господ мења име. Грчки и словенски преводи Светога Писма само ради разликовања додају Сариним имену још једно слово р – Сарра. Име Сара, одн. Сарај значи – моја заповест или племићка, а ново име Сарах занчи слично – Она која заповеда, јер ће из ње изаћи цареви како се и каже у 16. стиху. Као што је Авраам праобраз Христа, Оца свих народа Божије вере, тако је Сара прамати и образ Цркве – Мајке свију. Господ опет даје обећање Аврааму да ће му Сара родити сина, а на то се Авраам насмејао. То Авраам није урадио из подручљивости, него због радости срца свога, јер је чврсто веровао у Божије обећање да ће му Сара родити сина.¹³

Сада на ред долази гостопримство Авраамово. Наиме, Света Тројица су у виду људи или Анђела,

пролазили поред Авраамовг шатора као странци, а Авраам је из велике своје љубави похитао да их прими у свој дом и да их угости. Тако их је дочекао не знајући да је то Бог у три лица, а како би их тек дочекао да је одмах знао да је то Бог. У погледу гостопримства, Свети Оци кажу да су предходна богојављења Аврааму бивал са неба, а ова последња пред његовим шатором, и то је био знак да ће се Бог ушаторити међу нама кроз Логоса. Дакле опет имамо јављање Ангелофаније које је уједно и Теофанија. Приликом гостопримства Авраамовог, Господ је обећао да ће Сара родити сина, а она када је чула за то насмејала се у срцу своме, што је Господ наравно приметио. Због тога ју је, може се рећи Господ укорио, али је опет обећао да ће следеће године када се врати имати сина. Света Тројица настављају свој пут даље, а Авраам их испраћа. Тада Господ открива Аврааму да иду у Содом и Гомор да погубе грешнике. У дијалог богољубивог и човекољубивог, а смерног Авраама, а праведног и човекољубивог Бога, видимо да Авраам покушава да спасе праведнике уздајући се да их има макар десет, али уздање му је било погрешно.¹⁴ Догађај настављају два Анђела који долазе у Содом и пролазе поред куће Лотове. Овај пак, као и Авраам угошћава Анђеле и нуди им коначиште, али они одуговлаче пристанак да би искушали Содомљане који су дубоко огрезнули у грех. У току боравка у дому Лотовом, грешни Содомљани наваљују на Лота да им преда странце, одн. Анђеле, да их они напаствију. Лот знајући њихове намере, нуди им своје две кћери, али то му не поможе. Тада у акцију ступају Анђели и избављају Лота и дом његов, а ове грешнике ослепљују и на крају огњем и сумпором кажњавају. Анђели су заповедили Лоту да се нико не окреће док буду бежали, али Лотова жена није могла да се не окрене, те

13 Епископ Атанасије Јевтић, Књига Постања, Београд, 2004, стр. 69 – 71

14 Исто, стр. 72 – 75

би претворена у стуб соли. Лотове кћери решавају да наставе очеву лозу, па тако га опијају вином и легају са њим. Ово тумачи и Свети Оци нису узимали за грех или инцест, јер се узима у обзир да су оне мислиле да су једини они остали на земљи. Оне су родиле Моава од кога су настали Моавци (*ме – ав – од оца*), и Вен-Амија од кога су Амонци (*Бен-Амим – син рода мога*). Појам содомија долази од безбожног посуновраћења Содомљана.¹⁵

Пред рођење Исака, Авраам и Сара упадају у невољу. Наиме, Авимелех цар Герарски је узео Сару себи за жену, али Господ му се јавио у сну и објаснио му је ко су уставри њих двоје и рекао му да врати Сару, те овај то и уради тако. Коначно дође време и роди се Аврааму и Сари син као што им је Господ и обећао. Велика радост је испунила дом Авраамов и он надјену име сину Исак (*Јицхак – он се смеје*). Бог је рођењем Исака обрадовао Авраама и Сару, али и све нас људе, тј. обрадовао нас је Христом, јер Исак праслика Христа. Након што је прошло осам дана од рођења Авраам је обрезао Исака. Јосиф Флавије сведочи да обрезају у осами дан као и Исак, одн. као што је Господ заповедио Аврааму, до се Исмаилћани обрезају тек у тринаестој години, јер је Исамило обрезан у тринаестој години. Док је било славље у част тога што Исак одбијен од дојења, а то је узраст од око две или три године, Сара је приметила да се Исмаило подсмева Исаку. Зато је она рекла Аврааму да протера Агару и Исмаила и пошаље у пустињу. Авраам је то урадио са тугом, јер му је Исамило син и из њега ће исто изаћи народ. Али Господ није напустио Исмаила и чуо је његов плач у пустињи, те је послао Анђела да избави њега и мајку његову.

Сада долази до велике мистерије и драме. Господ шаље Авраама да жртвује свога сина Исака. Авраам опет по ко зна који пут показује неизрециву веру и надање у Господа, тако што приноси свога сина Исака којег је чекао толико дуго. Он се одмах прихвата заповести Божије и не ропће на Њега нити поставља нека питања. Овај догађај је праслика Христове жртве за род људски. Свети Иринеј Лионски у вези тога, између осталог, каже да је у Аврааму човек преднаучен и навикнут да следује Логосу Божијем, јер Авраам по вери својој следоваше заповести Логоса Божијег, добровољно приневши свога јединородног и љубљеног сина на жртву Богу, да би и Бог благоизволео да, за све семе његово, дадне Сина Свога Јединороднога и Љубљенога за род људски. За место на које је Авраам повео Исака на жртву, хришћани сматрају да је то Голгота. Постоји предање да је ту на брду Морији био Адамов жртвеник, где је и умро, а то је порушено потопом; затим Нојев жртвеник који је разрушен после расејавања народа; па потом Авраамов жртвеник. У стиховима: «И узевши Авраам дрва за жртву папрти Исаку сину својему, а сам узе у своје руке огањ и нож, па отидоше обојица заједно» (1Мој.22,7), видимо праслику Христа који носи Крст и иде на страдање за

род људски. Ориген и Григорије Ниски, дивећи се односу Авраама и Исака у време пред жртвовање говоре: »Једнакост и похвала припадају обојици, јер идући ни један не заостајаше», те додавају: «Ко ме више да се дивим, оцу који је за љубав Божију ставио руке на дете, или детету послушноме оцу до смрти». Са овим можемо упоредити речи пророка Исаије, а које се користе и на проскомидији: »Као овца на заклање би вођен и као невини јагње немо пред оним који га стриже, тако не отвара уста својих». Не штедећи сина, Авраам креће да га жртвује, али га Анђео зауставља и Господ видевши силну веру и уздање Авраамово, опет га блаосиља. На крају 22. главе, где је описан овај догађај, даје се родослов родбине Авраамове, који је написан ради Ревеке, која ће бити снаха Авраамова, а жена Исакова.¹⁶

Већ полако долази крај приповести о Аврааму, те тако у 23. глави умире Сара у сто двадест и седмој години. Аврам након што ју је оплакао одлази да узме место где ће погребити жену своју Сару, те је и погребне у пећини на њиви Макпели која је према Мамрији. Пред сам крај свога живота Авраам шаље свога слугу да отиде у родно место његово и пронађе Исаку жену. По Светим оцима цео овај разговор и догађај заручења Ревеке Исаку је праслика заручења Цркве са Христом. Слуга који отишао да тражи невесту је праобраз Христових ученика који Му приводе Невесту – Цркву из незнабожаца, а то је Ревека која од рода који још био незнабожачки, а то преднајављује да ће и незнабожци Црквом ући у наслеђе Божијег обећања датог Аврааму. Знајући силу и моћ Бога господара свога, слуга се моли Господу да му помогне у проналаску невесте за Исака. Ту се приказује и велика вера слуге Авраамовог, јер није ни завршио молитву и обраћање Господу, а Он му је већ послао Ревеку. Слуга је схватио видљив знак и добио је благослов од родбине, те тако доводи Ревеку ка Исаку и испуњава заклетву коју му је Авраам наложио. Авраам се оженио по други пут са Хетуром, те је добивши децу и са њом, недуго потом умро у дубокој старости. Умро је у стотину седамдест и петој години, а Исак и Исмаило су га погребли у пећини Макпелској покрај Саре. Даља приповест се наставља се Исаком који је наследио Авраама.

ИСТОРИЈСКА СВЕДОЧАНСТВА О АВРААМУ

Након изложене историје која је описана у Библији у вези праоца Авраама, требамо поменути и историју о Аврааму која ван Светога Писма. До краја 19. века било је уобичајно да се на ове приче гледа као на фикцију, или као на бледо сећање на подвиге племена, која су персонификована, прерасла у причу о неколико појединаца. Из ове перспективе се на људе попут чланова породице Авраама, Исака и Јакова, не може гледати као на стварне личности, већ као на предстванике разних друштвених

15 Исто, стр. 81 – 82

16 Исто, стр. 87 – 90

и религијских покрета у миленијуму пре него што је Израил постао нација у правом смислу речи. Како је 20. век одмицао постајало је јасно да ствари нису тако једноставне. С порастом сазнања о животу у овом периоду током средњег бронзаног доба у први план је дошла чињеница, да ма шта могли о појединостим ових прича рећи, начин живота који се приписује њиховим личностима и врсте активности којима су били по причи заокупљени, изгледа заиста одсликавају истинита опажања онога што се у то време одвијало у овим земљама. Стари документи пронађени на локалитету попут Марија и Нузи скренули су научницима пажњу да је ово било доба стваралачких иновација у култури које су подстакли народи са дугом историјом цивилизације за собом. До средине 20. века све већи број научника долазио је до закључка да ове приче о »патријарсима« заправо описују живот страних људи. Тако је један од водећих научника у области изучавања Старог Завета, Џон Брајт тврдио са пуним поуздањем да су Авраам, Исак и Јаков биле стварне историјске личности, као део сеобе полуномадских кланова која је довела ново становништво у Палестину, у првим вековим другог миленијума пре Христа. С обзиром на резултате даљег проучавања, мало ко би данас могао да изнесе ово мишљење са подједнаком самоувереношћу, узевши у обзир да су та питања данас много сложенија него што се то некада мислило.¹⁷

Имена са лингвистичким облицима сличним Аврааму, Исаку, Јакову и другим, пронађена су у многим старим документима. Оваква имена су изгледа била натакито популарна међу аморејским народима који су живели у разним крајевима северне Месопотамије око 2000. година пре Христа. Друга имена која срећемо у Постању, као што су Тера, Нахор, Серуг, Венијамим, Леви, Исмаил, и други, такође су била у широј употреби али не увек као имена људи. Понекад се она јављају и као имена места. Ове подударности показују да су имена овога типа била уобичајна током другог миленијума пре Христа.¹⁸

Историја Синухеа описује једаног номадског поглавара око 1900. године пре Христа, који живи веома сличним начином живота који се описује у приповести о Авраами његовој породици. Попут Авраама, и овај вођа клана је учествовао у рату против савеза царева. И овде су име поменутих царева у старозаветној причи типична за имена људи тога времена, али не постоји начин да се ови као и Авраамови противници доведу у везу са именима стварних личности. Начин живота сличан Авраамовом био је типичан за тај период. Остаци из Марија нарочито сведоче да су се многа племена у то време слободно селила по околини, усвајајући при том како номадски тако и седелачки начин живота. Према мишљењу научника, приче описују Изаријове претке како живе на местима на којима лутајући номади

не би могли пронаћи привремени дом у нешто каснијим временима, што је узимано као доказ за општу поузданост прича из Постања. Друштвени и правни обичаји који се описују у овом периоду Авраама и његових наследника, често се разликују од оних који су се придржавали у каснијем Израилу. Тако нпр., Левитски закон забрањује мушкарцу да буде ожењен двома сестрама истовремено, док је Јаков то био. Потом Авраам се оженио својом полусестром Саром, што се касније забрањује. Чињеница да су се ове аномалије сачувале у првим причама, наводи на претпоставку да људи који су их записали нису покушавали да их изједначе са праксом свог времена, већ су традицију пренели у изворном облику, онако како су је и примили. Овакве утиске потврђују и правни документи пронађени у Нузији, те они расветлавају неке старозаветне догађаје. Примера ради, постоји прича када је Сара даривала Аврааму своју слушкињу Агару, да би овај добио дете. Један текст у Нузији објашњава како су извесни уговори о браку предвиђали обавезу да жена нероткиња обезбеди себи замену у те сврхе рађања. Ако та замена, одн. робинја родила дете, закон из Нузије забрањује да она буде протерана, а то може објаснити зашто је Авраам био толико нерад да отера Агару и Исмаила. Другу могућност, закон у Нузији нуди да се за продужетак породице узме роб као син, да се усвоји. Тај усвојени роб син је био наследника, али у случају да се ипак роди син господара, роб син губи сва права. То можемо повезати када је Авраам своје наследство хтео дати слуги својој Елеазару, те нас то наводи на сличан обичај овог у Нузији.¹⁹

Насупрот овим потврдама постоје и одређени елементи који се не уклапају у историјске околности тога доба. На пример, поуздано знамо да у то време није било Филистејаца, нити Халдејаца који се спомињу, као и да камиле нису коришћене све до 12. века пре Христа. Наравно, постоји могућност да су све то случајни анахоризми до којих се долази приликом записивања прича. Како год ово објашњавали, ови анахоризми заиста наглашавају чињеницу да су ове приче предаване и преформулисаване током поколења. Међутим, ма какво истинско сећање да су сачувале приче о прецима, модерним историчарима пружају неколико података за реконструкцију историјског, културног и социолошког развоја, из којег је на крају постао народ Израиља. Ни једано од имена или догађаја забележених у Постању од 12. до 50. главе, није забележено ни у једном другом староисточном документу или извору. Нити један од крајева или фараона, не може се идентификовати на основу других извора.²⁰

Из свега овога јасно је да су неки од испитивача и научника, у прошлости покушали да утврде и превише тога, а нарочито у вези са прецизним датирањем патријараха. Било какво разумевање историјске позадине прича о Аврааму и његовој по-

17 Џон Дрејн, Увођење у Стари Завет, Београд, 2003, стр. 45 - 46

18 Исто, стр. 46

19 Исто, стр. 48

20 Мајкл Д. Куган, Оксфордска историја библијског света, Београд, 2006, стр. 50

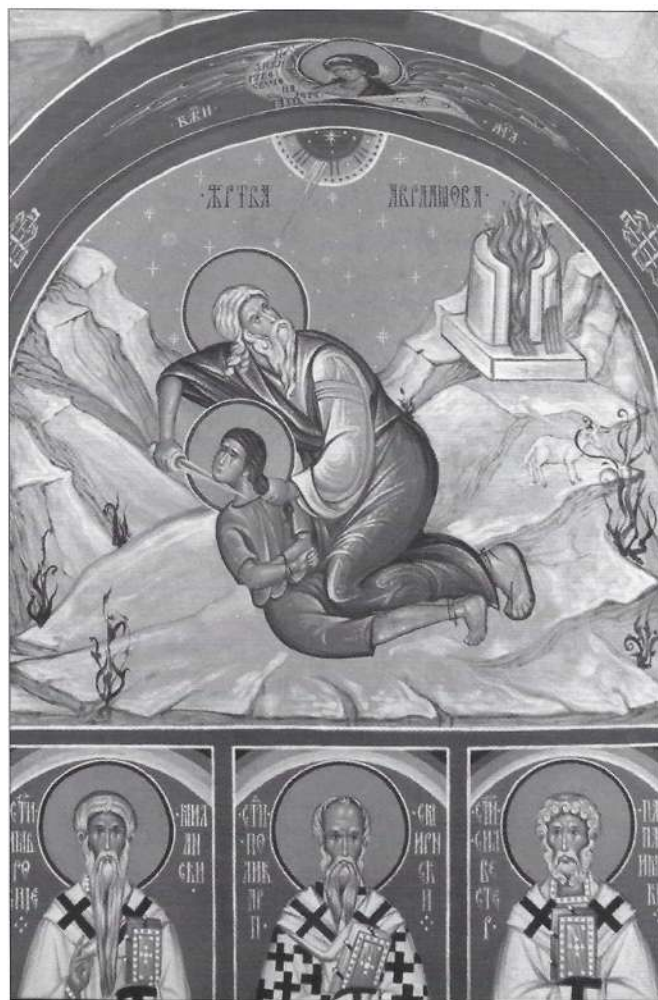
родици, мора узети у обзир поменуте чинове, због чега многи научници верују да, ма колико питања да остану не разјашњена, начин на који их треба разумети отпочиње претпоставком да су ове приче, генерално гледано, очувале тачан извештај о делатностима личности које описују. Наравно овакве ствари се никада не могу схватити само са грубе научничке стране, пошто су ово приповести Божијих људи, увек треба у разумевању тих ствари имати на уму Бога, јер је управо Он главна личност ових догађаја и личности у тим догађајима.

ЗАКЉУЧАК

Као што смо и напоменули у уводу овога рада, тако ћемо и овде на крају, покушали смо приближити личност великог Авраама. Колико је велик казују његова дела али ништа мање и његова вера и уздање у Господа. То је јединствена личност која је предала живот свој и своје породице у руке Господа, али не узалудно него имајући веру и надање у Онога који му је Обећање за живот вечни. Због своје праведности и вере Авраам је награђен од Господа још за време живота на земљи, а можемо само претпоставити како ли је тек награђен када »би прибран к роду својему«. У даљој историји спасења Авраам се користи као појам за рај, односно Царство Небеско. То на сведочи и прича о богаташу и Лазару која је описана у Лукином јевађељу (Лк.16,19-30), а која показује да се Лазар наледивши живот вечни сели у наручје Авраамово. Дакле то је само један од примера величине лика и дела праведног праоца Авраама, који се помиње и у многим Посланицама Новог завета, као пример праведности и верности према Богу. Заиста вредан је помена тај велики и светли бисер старозаветне историје, који је засијао пред Господом својом вером и праведношћу. Зато се и каже у књизи Немије: »И нашао си срце његово, верно пред собом« (Нем.9,8). Колики горостас побожности и уздања, када се није устезао да жртвује и свога сина Господу, сина свога којег чекаше цели живот и којег му сам Господ обећа. То је био врхунац његове силе и славе, да жртвије сина свог јединороднога у славу Божију, као што ће се Син Божији жртвовати нас ради и нашег спасења.

Из таквог човека није ни могао изаћи други народ до Изабрани, народ над којим је Господ бдио. Изабраном народу није било лако кроз историју, али Господ се није одвајао од њих, иако су они падали али Он им је увек пружао руку да устану и врате се на прави пут. Као некада њих тако и нас хришћане Господ данас води ка спасењу и Животу вечном. Као што је њима дао Авраама, нама је послао Сина Свога Јединородног и дао нам Цркву да преко Њих и ми, као праведни и убоги Лазар, стигнемо у наручје Авраамово.

Видели смо да историја као што потврђује Авраама, тако исто не потврђује. Међутим, све та историјска факта о непостојању Авраама су неоснована, јер тренутна неспособност да се открију историјске чињенице или пак грешке у писању су само тренут-

не. Даља и нова истраживања ће можда поткрепити библијске изворе. Ти историјски извори и чињенице можда чекају свог археолога да их откопа, те да тиме поткрепи библијску тврдњу.

Нека и нама, хришћанима овога времена Господ подари снагу и целомудреност коју је имао Авраам. А нама остаје да се угледамо на њега, праведност и веру његову, те да тако ступимо у горње одаје Дома Очева.

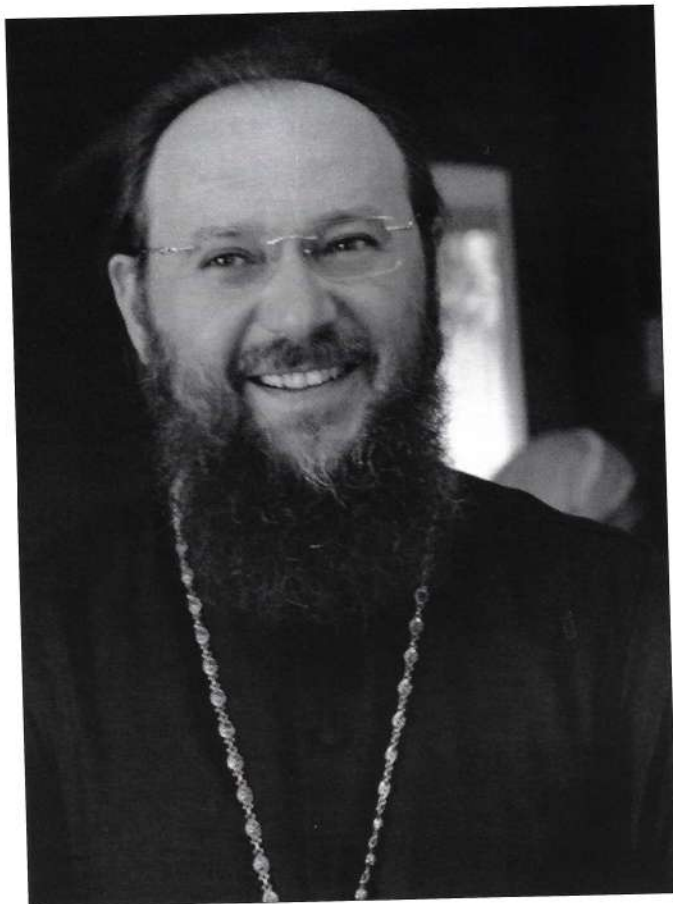
Мирко Врањеш

БИБЛИОГРАФИЈА :

1. Свето Писмо, Југословенско Библијско Друштво, Београд, 2002.
2. Мајкл Д. Куган, *Оксфордска историја библијског света*, Clío, Београд, 2006.
3. Целестин Томић, *Порука спасења*, Првицијалат фрањеваца конвентуалаца, Загреб, 1983.
4. Епископ Атанасије Јевтић, *Књига Постања*, Манастир Тврдош, Београд, 2004.
5. Свети Јефрем Сирин, *Тумачење на Књигу Постања и Књигу Изласка*, Каленић, Крагујевац, 2013.
6. Џон Дрејн, *Увођење у Стари Завет*, Clío, Београд, 2003.
7. Дејвид Џ. Голдеберг – Џон Д. Рејнер, *Јевреји, историја и религија*, Calameo, Београд, 2003.

МОНАСТИР - НИЈЕ ХОБИ У ПЕНЗИЈИ

Неопходна је дубока жеља и да, после дугог искушеништва, човек буде сигуран да је монаштво његов призив.

Са митрополитом бориспољским и броварским Антонијем (Паканић) беседили смо о разлозима одласка у манастир, о љубави према молитви. Разговарали смо и о чврстој вољи, као и о подвижницима древних времена.

Владико, поделите са нама своје искуство: зашто сте решили да примите монашки чин?

На моје духовно васпитање утицао је женски манастир посвећен Вазнесењу Господњем, на периферији мог родног села Чумајево: тамо су за време хрушчовских гоњења превезли монахиње скоро из читавог Закарпатја. Њихов молитвени дух и дубока вера били су попут кандила у мојој души запаливши жељу да будем свештеник. (Узгред буди речено, из нашег села је потекло много свештенослужитеља). Нисам имао посебну жељу: шта по професији да будем. Сећам се тренутка када сам дефинитивно схватио да желим бити свештеник. Догодило се то за време богослужења на коме је први пут у нашем храму служио Мукачевски и Ужгородски Сава. Тада сам похађао пети разред. После сам неколико година служио као ипођакон код њега, без обзира што до Мукачева има више од 100 км. Из тог разлога

сам често био одсутан на часовима. Моју маму су позивали на разговоре код директора. Међутим, она ме није укоравала јер је схватала да сам чврсто и озбиљно изабрао пут до црквеног олтара. Мајка се ноћима тихо молила да се околности уреде и све прође добро. А лик епископа Саве-строгог монаха, богослова и доброг архијереја-одиграо је одлучујућу улогу у избору школе-богословије у Тројице-Сергијевој лаври коју је и он завршио.

Чиме се живот монаха у архијерејском чину разликује од битисања обичног монаха?

Архијерејско служење је исто послушање. У ништа мањој мери (можда чак у већој), подразумева аскетизам и потпуну усресређеност на стицање благодати Духа Светога. Епископи се не ослобађају монашких завета, већ им се додаје још већи терет колосалне одговорности пред Богом, Црквом (која му је поверила апостолско служење) и људима који у њему виде доброг пастира и неоспорни црквени ауторитет.

Некада људи далеки од Цркве говоре да се постриг може примити тек после васпитавања деце и окончања каријере. Како се ви односите ка таквом мишљењу?

Најраспрострањенија и најпогубнија заблуда је у томе да се посао спасења може одложити за „касније“. Онај ко је провео младост по законима плоти, тешко да се може ослободити од страсти у старости, када је најтеже борити се са дугогодишњим навикама. Ако се неко остварио као породичан човек, васпитао децу, изградио каријеру, онда је апсолутно неразумљиво: шта ће њему манастир? Није реч о хобију у пензији. Монаштво је горење духа, када за тебе цео свет постаје јалов и трагаш само за једним, неопходним-Царством Божијим.

А ако бисмо говорили о старости као о искуству и мудрости који су неопходни монаху?

Монаштво-нису само старији. Духовно искуство се управо и стиче монашким животом. Разуме се, требало би избегавати крајности. Ако су за ступање у брак најбоље године између 20 и 30, за монаштво су између 30 и 40. Може се, наравно, и раније примити постриг, али се тада степен ризика повећава. Сматрам да би са лицима млађим од 20 година требало причекати.

У ком узрасту су пострижали у древним манастирима?

У древним временима су се дуго припремали за

монаштво. Није се инсистирало на томе да младић иде у манастир. По доласку у свету обитељ, особа је дуго била у статусу испушеника. Уколико би се разочарао, могао је да се врати животу у свету.

Шта радити са онима који сањају о монаштву, а имају породичне обавезе?

Оставити породицу сањајући о монаштву-није богоугодна ствар. Зашто се препуштати маштаријама које свети оци називају бесовском прелешћу? Ако је Господ позвано на породичан живот, потребно је са хришћанским трпљењем и љубављу носити тај крст, који није ништа мањи од монашког. Требало би одлазити у манастир по благослову духовника и узајамној жељи супружника, наклоњених монаштву и ослобођених од брига о узгајању деце. Главно-уколико нема љубави према молитви, онда се треба уклонити од мисли о монаштву.

Ваше Високопреосвештенство, како је познато, са монашким ограничењима се слажу и многи мирјани: они, на пример, говоре како је пост користан за здравље. Али, довољно је да монах спомене „сећање на смрт“ и сви окрећу леђа. Шта значи „сећање на смрт“? Да ли је истина да је за одржавање таквог сећања неопходно скоро спавати у гробу?

Древни подвижници вере су се одрицали овог света, руководећи се не страхом, већ тиме што им је био непривлачан. За њих је пустиња место пуно животне радости и духовног богатства, а не таман и влажан гроб (како погрешно многи мисле). Још је у 5. веку, блажени Дијадок Фотијакијски формулисао опште правило за одлазак од света: „Ми добровољно одбијамо сладости овог живота тек онда када окусимо сладост Божију у свој њеној пуноћи.“ Истински живот се састоји од стицања Божије бла-

годати која освештава и преображава. Њен недостатак доводи до умирања света и апокалиптичких катастрофа као видљивих признака агоније.

Још један аспект монаштва-посебно, ни са чим неупоредиво служење свету: кроз очишћење срца, молитву и аскезу Божанствени свет улази у душу. Тај свет је срж свега, он преображава читав универзум и реанимира човечанство које умире. Уколико не постане носиоцем духовног света, свет неће преживети. Због тога се, у циљу супротстављања деструктивној сили греха, и прима се монашки постриг.

Шта можете посаветовати онима који желе да постану монаси?

Одлука о постригу може бити донесена само при трезвеном и озбиљном размишљању. Неопходна је дубока жеља и да, после дугог испушеништва, човек буде сигуран да је монаштво његов призив. Често сам у прилици да разговарам са младим људима који стоје на раскрсници. Неки од њих кажу: „мислим о монаштву, али се колебам“. У тим случајевима обично одговарам: „Докле год је присутна макар сенка сумње, не треба примати монашки чин. Не треба журити. Боље сачекати макар три године, а затим проверити: да није ослабила жеља, да се није охладила? Прешка може имати трајне последице: прекршивши завете, човек често није у стању да се врати нормалном животу с обизом на то да је задовољно духовну трауму.“

*Митрополит бориспољски
и броварски Антоније (Паканич)*

Беседу је записао протојереј Владислав Софијчук

Са руског Ива Бендеља

Портал «Православни живот»

19 / 02 / 2016

ОЧИ СУ ИМ СЕ ОТВОРИЛЕ!!!

Професор са катедре научног атеизма, идући по улици, запазио је дечака са кутијом у којој су били тек рођени мачићи.

- Прелепи су ти мачићи!

- Да, рече дечак, прелепи! То су мачићи атеисти!

За недељу дана професор шетајући улицом у друштву супруге, опет сrete истог дечака с мачићима у кутији. Рече професор супрузи, дођи да видиш лепе мачиће и похвали их. Бићеш пријатно изненађена одговором.

Госпођа приђе дечаку и рече:

- О како су лепи мачићи, одавно нисам видела таква лепа бића!

- Дечак рече, то је зато што су мачићи хришћани.

- Како то тако?! Умеша се у разговор професор.

Недељу назад мачићи су били атеисти! Зашто кажеш да су мачићи хришћани?

- Просто! Очи су им се отвориле!

АКТУЕЛНОСТИ са интернет презентације епархије горњокарловачке

Празник Благовјести у Пули

| 07. април 2016. |

На празник Благовјести, 07. априла текуће године, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим посетио је парохију пулско-перојску и том приликом у храму Светог оца Николаја Мирликијског у Пули, служио Свету Архијерејску Литургију.

Уз учешће вјерног народа поменуте парохије, Епископу су саслуживали: архимандрит Наум, протојереј-ставрофор Горан Петковић, протонамјесник Милидраг Стокановић и ђакон Јован Галамић. Бесједећи окупљеним вјерницима по окончању сабрања, Епископ Герасим честитао је данашњи празник, нагласивши значај дана у који светкујемо долазак архангела Гаврила, који је јавио Богородици благу вијест да ће она зачети од Духа Светог и родити Сина Божијег, са именом Исус Христос. Овом приликом, Епископ је зажелио свим присутним да их Господ и Пресвета Богородица оснаже и укријепе, да заједнички изнесемо пост којим се припремамо за Празник над Празницима, Васкрсење Господа нашег Исуса Христа. По свршетку Свете Литургије за присутне је уприличено послужење у порти храма.

Архијерејска Литургија у Двору на Уни

| 03. април 2016. |

У недељу трећу Часног поста, коју називамо и Крстопоклона недеља, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог великомученика Георгија у Двору на Уни.

Епископу су овом приликом саслуживали протојереј - ставрофор Радослав Анђелић, парох дворски, протојереј Саша Умићевић, парох петрињски и ђакон Јован Галамић.

Бесједећи по окончаном сабрању, Епископ је честитао присутним вјерницима данашњи празник и поучио их о значају прослављања данашњег празника, празника којим прослављамо Часни и Животворни Крст Господњи. Часни Крст који нам је Господ оставио да њиме штитимо себе од демонских сила које свакодневно нападају човјека. Ради тога се Часном Крсту клањамо, њега цјеливамо и њега називамо Животворним. По окончаном богослужењу, за приступе вјернике приређено је послужење у порти храма.

Друга Недеља поста - Пачиста

| 27. март 2016. |

Друге недеље Часног и Великог поста, коју још називамо и Пачиста недеља, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Свету архијерејску Литургију у храму посвећеном Успењу Пресвете Богородице у Врелу кореничком. Епископу су саслуживали, надлежни парох коренички, протонамјесник Никола Малобабић, парох госпођинко-смиљански јереј Драган Михајловић и ђакон Јован Галамић.

Епископ је честитао присутним вјерницима данашњи празник и у својој бесједи истакао важност редовног посјеђивања богослужења и одласка у Свете храмове, које су наши претци подизали, Богу се молили и нама у наслијеђе остављали, да би се у заједници, саборно молили Гос-

поду и Створитељу нашем Исусу Христу. Ова недеља посвећена је Св. Григорију Палами, архиепископу солунском и чудотворцу, кога Црква назива свјетилником Православља, утврђењем и учитељем, добротом монаха, солунском похвалом и органом премудрости. Његова дјела улазе у најмудрију богословску литературу. Његове чудотворне мошти почивају у Солуну.

Недеља Православља у Ријеци

| 20. март 2016. |

У Недељу празновања побједе Православља над иконоборачком јереси, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Свету архијерејску Литургију у храму Светог оца Николаја у Ријеци, уз саслужење архимандрита Наума, протојереја-ставрофора Миће Костића и ђакон Јована Галамића. Мноштво народа, православних вјерника ријечке парохије испунило је овај дивни храм, а велики број њих приступио је Светој Тајни причешћа. Литургију су својим појањем уљепшали чланови хора парохије ријечке. Епископ је у својој бесједи подсетио вјерне на данашњи Празник и на чудесну побједу Православља над злочестивом иконоборачком јереси осмога вијека. На седмом Васељенском сабору 787. године побијена је иконоборачка јерес, а у току рада сабора донијета је једногласна одлука о поштовању икона у којој се говори да поштовање икона није клањање материјалу, већ искључиво образу и лику Господа Исуса Христа и Богородице. Свети оци су учили да се и сам Господ оваплотио и пришао свијету, стога се и

ми клањамо ликовима који су изображени на иконама или фрескама, а не материјалима од којих су оне израђене.

Архијерејска Литургија у манастиру Комоговина

| 19. март 2016. |

У суботу прве седмице Часног и Великог поста која се још назива Теодорова субота у манастиру Преображења Господњег у Комоговини служена је Света архијерејска Литургија. Нарочито свечано било је у овом Светом манастиру, гдје је велики број вјерника у препуном храму дочекао свог пастиреначалника, Његово Преосвештенство Епископа горњокарловачког г. Герасима, који је началствовао Евхаристијским сабрањем. Епископу је на данашњем сабрању саслуживало свештенство Епархија бањалучке и горњокарловачке. Бесједећи по окончању сабрања, Епископ је вјерни народ поучио о важности причешћа, истичући да причешћивањем у себе примамо и у своје срце пуштамо Господа и Спаситеља нашег Исуса Христа, од кога треба да тражимо опроштај за сва лоша дјела која смо учинили, да би нам свима овај пост био на Спасење душе и тијела. Епископ Герасим је овом приликом у знак признања и захвалности за велику оданост својој Светој Цркви и дјелатну љубав нарочито показану кроз свесрдну помоћ вјерном народу Епархије горњокарловачке, одликовао хуманитарну организацију «Срби за Србе» високим одликовањем Епархије горњокарловачке, орденом Светих новомученика горњокарловачких. Ово високо одликовање је у име цјелокупне организације

која већ неколико година уназад несебично помаже материјално угроженим вјерницима Епархије горњокарловачке, примио председник организације за Републику Србију, г. Игор Рашула. Поред господина Рашуле, присутан је био и велики број младих момака и дјевојака који су дио овог хуманог пројекта, чијој су несебичној помоћи многе породице широм Косова и Метохије, Републике Српске, Далмације, Лике, Кордуна, Баније и свих других предјела на којима живи наш народ, неизмјерно захвалне. Залагањем парохије костажничке у Костајници и добротом парохијанки поменуте парохије, након Литургијског сабрања уприличена је трпеза љубави у парохијском дому у Костајници.

Исповјест свештенства Епархије

| 18. март 2016. |
У петак прве седмице Часног поста, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Пређеосвећену Литургију у манастиру Пресвете Богородице Тројеручице у Доњем Будачком. Епископу су овом приликом саслуживали: архимандрит Наум, протојереј-ставрофор Мићо Костић и ђакон Јован Галамић. Прије Литургијског сабрања извршена је исповјест свештенства Епархије горњокарловачке, а Свету Тајну Исповјести вршио је игуман Варсонуфије из манастира Драговића у Далмацији. Епископ Герасим је у својој бесједи по окончању Литургије нагласио важност исповјести у животу сваког човјека и зажелио свим присутнима да им Господ, Пресвета Богородица и сви Свети дају снаге да овај пост изнесу до краја, како би у весељу и радости дочекали празник Васкрсења Господа нашег Исуса Христа.

Пређеосвећена Литургија у Карловцу

| 16. март 2016. |
У сриједу прве недеље Часног поста, 16. марта, служена је Литургија Пређеосвећених дарова у Саборном храму Светог оца Николаја у Карловцу. Сабрањем је началствовао Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим уз саслужење свештенства овог Светог храма, протојереја-ставрофора Славише Симаковића, протонамјесника Предрага Сушића и ђакон Јована Галамића.

Понедељак прве седмице Часног поста

| 14. март 2016. |
У понедељак прве седмице Часног поста, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим присуствовао је вечерњој служби у Саборном храму Светог оца Николаја Мирликијског у Карловцу и том приликом прочитао Велики канон Светог Андреја Епископа Критског. Овај канон је назван Велики, како због мноштва мисли и сјећања који се у њему садрже, тако и по броју тропара којих има. Ради читања у првој недељи поста канон је подељен на четири дијела, по броју дана. Велики канон се завршава тропарима у част свог творца – светог Андреја Критског.

Сиропусна недеља у карловачком Саборном храму

| 13. март 2016. |
У недељу сиропусну, 13. марта текуће године, на празник преподобног Јована Касијана, Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим служио је Свету архијерејску Литургију у карловачком Саборном храму. Епископу су овом приликом саслуживали протојереј-ставрофор Славиша Симаковић, протонамјесник Предраг Сушић

и ђакон Јован Галамић. У бесједи по окончаном богослужењу, Епископ је поучио присутне вјернике о значају поста и праштања, зажељевши свима да им Господ и Пресвета Богородица буду у помоћи, да би предстојећи пост изнијели онако како доликује, пуни праштања и љубави једни према другима, а све то како би што радосније дочекали празник Васкрсења Господа нашег Исуса Христа.

Заупокојена Литургија у манастиру Гомирје

| 06. март 2016. |
Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим, служио је 06. марта текуће године, Заупокојену Литургију, а потом и опијело новопредстављеној слушкињи Божјој, монахињи Павли, у манастирском храму Рођења Светог Јована Крститеља у Гомирју. Епископу је овом приликом саслуживао већи број свештеника Епархије горњокарловачке. У својој бесједи, Епископ Герасим подсетио је све оне који су се окупили да последњи пут испрате упокојену слушкињу Божју, монахињу Павлу, о Богоугодном животу који је сестра Павла водила и која се од ране младости, више од пет деценија подвизавала, неуморно носећи крст Господњи. Земни остаци новопредстављене монахиње Павле, која се у својој осамдесетој години преселила у насеља праведних, сахрањени су на манастирском гробљу у Гомирју. Господ нека јој подари вјечни покој у Својој близини и у заједници са Светим Божјим угодницима.

Архијерејска Литургија у Доњем Будачком

| 28. фебруар 2016. |
У недељу 28. фебруара, када наша Света Црква слави успомену на Светог апостола Онисима и Преподобног Јевсевија

Пустуњака у манастиру Пресвете Богородице Тројеручице у Доњем Будачком служена је Света архијерејска Литургија. Сабрањем на данашњи празник началствовао је Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим, уз саслужење архимандрита Наума и ђакон Јована Галамића. Бесједећи по окончању Литургије, Епископ Герасим поучио је присутне вјернике о прочитаном одломку из данашњег Јеванђеља које говори о блудном сину. Ова прича се чита у цркви у дане када вјерници почну да се припремају за Велики Пост, за време покајања. Јеванђеље нам нигдје боље не открива суштину покајања него управо у овој причи.

Архијерејска Литургија у манастиру Гомирје

| 27. фебруар 2016. |
У суботу 27. фебруара, на празник преподобног Аксентија и Светог Кирила Словенског, у манастирском храму Рођења Светог Јована Крститеља у Гомирју, служена је Света архијерејска Литургија којом је началствовао Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим. Епископу су на данашњем сабрању саслуживали протојереј-ставрофор Јеленко Стојановић, протојереј Милан Симић, протонамјесник Никола Малобабић, јереј Драган Михајловић и ђакон Јован Галамић. У току Литургије, Епископ је заједно са свештенством извршио парастос упокојеним вјерницима. Бесједећи по окончању сабрања, Епископ је честицао вјерницима данашњи празник и поучио присутне о прочитаном одломку из Јеванђеља Христовог, које говори о добром пастиру. „Пастир добри треба и мора да брине за своју паству, за своје духовно стадо. Пастир добри брине

се за свакога, чланове свог стада зна по имену и труди се да им ни једна опасност не науди. Овце у овој причи јесу народ Божји, народ вјерујући, пастир је свештенослужитељ коме је повјерен тај народ, тор јесте Црква Божја – земља живих, а вук који напада и граби овце јесте демон и гријех који може да завлада човјеком и напослијетку да га уништи.

Бити свештеником захтјева од нас велики труд и одговорност јер се тражи да будемо добри пастири повјереног нам стада, народа Божијег и увијек и свагда уз њега. Сваки пастир треба да чува свој народ од лажних Богова, од оних који се лажно представљају као пастири и усређитељи, јер ако не чини тако, биће као обичан најамник из Јеванђељске приче који када види опасност бјежи и народ свој оставља.

Као не тако давни пастир Цркве горњокарловачке најбољи примјер реченог може бити наш дивни и Христом овјенчани Сава горњокарловачки, који је дошао на трон ове Епархије 1938. године, и у најтеже вријеме није напустио овај народ, положивши и живот свој, јер је говорио да му је Господ и Свети архијерејски Сабор повјерио овај народ и он о њему мора да се брине. “Након богослужења, за присутне вјернике приређено је послужење и Трпеза Љубави у манастирском конаку.

Епископ Герасим у Епархији славонској

| 26. фебруар 2016. |

У Јасеновцу одслужена Литургија и одржана седница Светог Архијерејског Синода и Одбора за Јасеновац. У Пакрацу одслужен парастос четворици славонских архијереја и разгледан Владичански двор у обнови. Велики историјски догађај за Епископију пакрач-

ко-славонску на челу са Његовим Преосвештенством Епископом г. Јованом, и Славонију уопште, након 1968. године, догодио се у уторак, 23. фебруара 2016. године, када су Епископију славонску, манастир Јасеновац и Саборни храм Свете Тројице посетили чланови Светог Архијерејског Синода са још неколико архијереја, поводом одржавања редовне седнице Светог Архијерејског Синода и Одбора за Јасеновац Светог Архијерејског Сабора СПЦ.

У манастирском храму Рођења Светог Јована Крститеља у Јасеновцу, непосредно пред сам долазак Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја и Преосвештене господе Епископа шабачког Лаврентија, бањалучког Јефрема, бачког Иринеја, звоничко-тузланског Хризостома, рашко-призренског Теодосија и горњокарловачког Герасима, са почетком у 8 часова, уз учешће верног народа свету архијерејску Литургију, уз саслужење Преосвештене господе Епископа бихаћко-петровачког Атанасија и домаћина пакрачко-славонског Јована, као и свештеног клира, служио је Његово Високопреосвештенство Митрополит црногорско-приморски г. Амфилохије. Пред крај молитвеног прослављања Светог свештенмученика Харалампија, обављен је чин доксологије, свечаног дочека Његове Светости Патријарха и Преосвештених Владика, након чега су у манастирском конаку одржане седнице Светог Архијерејског Синода и Одбора за Јасеновац, током којих се овом архијерејском сабрању придружио и Високопреосвештени Митрополит загребачко-љубљански г. Порфирије. У поподневним часовима, у пратњи домаћина вла-

дике Јована и архијереја, Његова Светост Патријарх г. Иринеј посетио је Саборни храм Свете Тројице у Пакрацу, где је уз саслужење Високопреосвештених господе Митрополита Амфилохија и Порфирија обавио парастос и полагање у крипте блаженочивших Епископа пакрачких и славонских, Никифора Стефановића (1722-1743), Софронија Јовановића (1743-1757), Кирила Живковића (1786-1807) и Емилијана Маринића (1952-1981). Овом молитвеном помену уз велики број верника Епископије славонске и гостију из Републике Српске и Србије, присуствовали су министар културе у Влади Републике Хрватске др сц Златко Хасанбеговић као изасланик председнице Републике Хрватске гђе Колинде Грабар-Китаровић, амбасадорка Републике Србије у Републици Хрватској гђа Мира Николић у пратњи војног аташеа пуковника др Ивана Вулића, генерални конзул Републике Србије у Вуковару г. Живорад Симић, изасланик Бискупа пожешког пакрачки жупник мср. Матија Јураковић, председник Српског народног вијећа г. Милорад Пуповац, председник СКД Просвјета из Загреба г. Чedomир Вишњић, директор Управе за сарадњу са црквама и верским заједницама др Милета Радојевић, директор Републичког секретаријата за вјере Републике Српске др Драган Давидовић, као представници локалних власти из Републике Хрватске, Републике Српске и Србије и других организација и удружења.

Посјета Епархији горњокарловачкој

| 17. фебруар 2016. |

У поподневним часовима, 17. фебруара 2016 године, Епископ горњокарловачки г. Герасим примио је у посету г. Вјачеслава Кондако-

ва са сарадницима, саветника при Амбасади Руске Федерације у Загребу.

У разговору који је вођен у Епископској резиденцији у Карловцу, било је говора о животу и раду Епархије и свештенства, стању православних храмова, као и о животу православног народа. У току разговора Епископ Герасим је истакао спремност да за потребе православних Руса, градова Ријеке и Цриквенице, а и у другим местима где живе и раде, уступи храмове за богослужења на црквенословенском језику, која би вршио руски свештеник из Љубљане.

Архијерејска Литургија у манастиру Гомирје

| 07. фебруар 2016. |

У недељу тридесет шесту по Педесетници, на празник Светог Григорија Богослова и преподобног Публија, у манастиру Рођења Светог Јована Крститеља служена је Света Архијерејска Литургија. Литургијским сабрањем на данашњи празник началствовао је Његово Преосвештенство Епископ горњокарловачки г. Герасим, коме су саслуживали архимандрити Михаило и Наум и ђакон Јован Галамић.

Бесједећи по окончању Литургије, Епископ је честитао присутним вјерницима данашњи празник, поучивши окупљене томе да је: „Господ Исус Христос једини и непресушни Извор свјетлости и Извор живота нашег.“ О томе имамо примјер и у данашњем Светом Јеванђељу, гдје је Господ дао да прогледа слепи Вартимеј који му се обратио молећи га да му подари вид. Вартимејеве молитве биле су услышене и он је прогледао. Тако и ми, на Св. Литургију долазимо, молимо се Господу и тражимо опроштај сагрешења наших, јер наше тијело је саздано да буде сасуд и храм Духа Светога.

А Д Р Е С А Р

ПРАВОСЛАВНА ЕПИСКОПИЈА ГОРЊОКАРЛОВАЧКА

Славе Рашкај 14; 47 000 Карловац; Република Хрватска
телефон: 00385 (0)47 642 531; факс: 00385 (0)47 642 532; e-mail: episkop@eparhija-gornjokarlovacka.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КАРЛОВАЦУ

Амброза Враницанија 6; 47 000 Карловац

**ПРОТОНАЈЗЕСНИК
МИЛАН ДРАГ СТОКАНОВИЋ**

tel: mob: +385 (0)99 776 776 9
fax: e-mail: milidrag.stokanovic@gmail.com

**ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР
САВКИН СИМАКОВИЋ**

tel: mob: +385 (0)95 87 87 197
fax: e-mail: simakovic@gmail.com

**ПРОТОНАЈЗЕСНИК
ПРЕДРАГ СУШИЋ**

tel: mob: +385 (0)95 871 62 69
fax: e-mail: predragsusic@yahoo.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДВОРУ

**ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР
РАДОСЛАВ ЈАНЂЕВИЋ**

Миле Б. Чађе 46; 44 440 Двор

tel: +385 (0)44 871 811 mob: +385 (0)98 56 36 13
fax: +385 (0)44 871 811 e-mail: spc.co.dvor@gmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У РИЈЕЦИ (I)

**ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР
МИЉО КОСТИЋ**

Ивана Зајца 24/1; 51 000 Ријека

tel: +385 (0)51 335 399 mob: +385 (0)91 514 82 50
fax: +385 (0)51 324 160 e-mail: spco-na-rijeci@ri.t-com.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПУЛИ

**ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР
ГОРАН ПЕТКОВИЋ**

Перој 19; 52 215 Водњан

tel: +385 (0)52 520 654 mob: +385 (0)98 979 30 38
fax: +385 (0)52 520 654 e-mail: spco_pula@yahoo.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОГУЛИНУ

**ПРОТОЈЕРЕЈ
МИЛАН СИЛИЋ**

Б. Франкопана 16; 47 300 Огулин

tel: +385 (0)47 532 475 mob: +385 (0)98 130 05 31
fax: +385 (0)47 532 475 e-mail: spco-ogulin@live.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОЛАРИЋУ

**ПРОТОНАЈЗЕСНИК
ЖЕЉКО ВИДАКОВИЋ**

Копарић 67; 47 220 Војнић

tel: +385 (0)47 883 519 mob: +385 (0)99 201 40 15
fax: +385 (0)47 883 519 e-mail: zeljkovidakovic19@yahoo.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГОСПИЋУ/САМЉАНУ

**ЈЕРЕЈ
ДРАГАН АНХАЈЛОВИЋ**

Ул. Специјалне Јединице Полиције 16; 53 000 Госпић

tel: mob: +385 (0)97 668 264 1
fax: e-mail: dragan.bn.gk@hotmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДОЊЕМ ЛАПЦУ

**ЈЕРЕЈ
ПРЕДРАГ ПАЊТЕВИЋ**

Маршала Тита 11; 53 250 Доњи Лапац

tel: +385 (0)53 765 154 mob: +385 (0)99 596 25 69
fax: +385 (0)53 765 154 e-mail:

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ТОПУСКОЈ

**ПРОТОЈЕРЕЈ
МИЛЕ РИСТИЋ**

Прилаз г. Драшковића 2а; 44 415 Топуско

tel: +385 (0)44 733 329 mob: +385 (0)91 585 05 46
fax: +385 (0)44 733 329 e-mail: parohija.topusko@gmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У С. МОРАВИЦАМА

**ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР
ЈЕЛЕНКО СТОЈАНОВИЋ**

Докмановићи 10; 51 325 Моравице

tel: +385 (0)51 877 137 mob: +385 (0)98 801 051
fax: +385 (0)51 877 137 e-mail: spco-moravice1@net.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГРАЧАЦУ

**ПРОТОНАЈЗЕСНИК
ЈУСОСЛАВ МАКСИМОВИЋ**

К. Степинца 82; 23 440 Грачац

tel: +385 (0)23 789 08 64 mob: +385 (0)95 509 43 28
fax: +385 (0)23 789 08 64 e-mail: maksimovic79@net.hr

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ГЛИНИ

**ПРОТОЈЕРЕЈ
СЛОБОДАН ДРАКУЛИЋ**

Хрватска 20; 44 400 Глина

tel: +385 (0)44 880 615 mob: +385 (0)98 977 17 32
fax: +385 (0)44 880 615 e-mail: slobodandrakulic1977@gmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ДРЕЖНИЦИ

**ПРОТОЈЕРЕЈ
МИЛОШ ОРЕЉ**

Спомендом бб; 47 313 Дрежница

tel: +385 (0)47 566 179 mob: +385 (0)98 983 35 38
fax: +385 (0)47 566 322 e-mail: spco@dreznica.net

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПАШКОЈ

**ПРОТОНАЈЗЕСНИК
ГОРАН СЛАВИЋ**

Прве гардијске бригаде 1/а; 47 304 Плашки

tel: +385 (0)47 573 456 mob: +385 (0)95 880 36 36
fax: +385 (0)47 573 456 e-mail: goranslavnic@gmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ПЕТРИЊИ

**ПРОТОЈЕРЕЈ
САША УМИЋЕВИЋ**

Владимира Назора 13; 44 250 Петриња

tel: +385 (0)44 813 419 mob: +385 (0)95 511 46 69
fax: +385 (0)44 813 419 e-mail: sasa_umicevic@live.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОРЕНИЦИ

**ПРОТОНАЈЗЕСНИК
НИКОЛА МАЛОБАБИЋ**

Девете гардијске бригаде 26; 53 230 Кореница

tel: +385 (0)53 756 367 mob: +385 (0)95 806 18 38
fax: +385 (0)53 756 367 e-mail: nmalobabic@gmail.com

МАНАСТИР РОЂЕЊА СВ. ЈОВАНА У ГОМИРЈУ

**АРХИМАНДРИТ
МИХАИЛО (БУЋУЧЕВИЋ)**

Рибњак 23; 51 327 Гомирје

tel: +385 (0)51 878 188 mob: +385 (0)91 781 43 14
fax: +385 (0)51 878 188 e-mail: manastir.gomirje@hotmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У КОСТАЈНИЦИ

**ПРОТОЈЕРЕЈ-СТАВРОФОР
ДАЛИБОР ТАНАСИЋ**

Даворина Трстењака 5; 44 430 Костајница

tel: +385 (0)44 851 206 mob: +385 (0)91 565 69 54
fax: +385 (0)44 851 206 e-mail: dalibortanasic76@gmail.com

ЕПЦО И УПРАВА ПАРОХИЈЕ У ОТОЧУ

**ПРОТОНАЈЗЕСНИК
САЂАН НИКИЋ**

Трг др. Фране Туђмана 5; 53 220 Оточац

tel: +385 (0)53 771 285 mob: +385 (0)98 900 21 71
fax: +385 (0)53 771 285 e-mail: jerejsladjan@gmail.com

МАН. БОГОРОДНЦЕ ТРОЈЕРУЧНИЦЕ У Д. БУДАЧКОЈ

**АРХИМАНДРИТ
НАУЏИ (МИЊКОВИЋ)**

Доњи Будачки 6; 47 242 Крњак

tel: +385 (0)47 718 206 mob: +385 (0)99 744 00 29
fax: +385 (0)47 718 206 e-mail: manastir.trojerucica@gmail.com

